

CONTRA

nr 5 2003 (nr 171 från starten) årgång 29 Pris 25:-

The Gubernator i Kalifornien
Politiska mord i Sverige
Därför föll Sovjet

FRIHETENS RÖST
för västerländsk demokrati-

CONTRA

oberoende borgerlig tidskrift
utges sex gånger årligen
ISSN 0347-6472

Copyright Stiftelsen Contra

Eftertryck endast efter överenskommelse

Ansvarig utgivare

Tommy Hansson

Adress

Box 8052, 104 20 STOCKHOLM

Telefon 08-720 01 45

Telefax: 08-720 01 95

E-post redaktionen@contra.nu

Internet hemsida <http://www.contra.nu>

Sluten del endast för prenumeranter:

<http://www.contra.nu/prenumerant/oversikt.html>

Användarnamn och lösenord finns

endast i de två tryckta utgåvan av

Contra

Prenumeration

Minst 145, rekommenderat 200 kronor, per år. Inbetalas på postgiro 85 95 89-4 eller bankgiro 443-5467.

Finland: Minst 16 euro per år.

Sampo girokonto 800055-1125829.

Norge: Minst 145 norska kronor per år.

Den norske bank giro 0806 199 8277.

Medarbetare

Styrelseordförande: Géza Molnár

Redaktion: Tommy Hansson och C G Holm.

Övriga medarbetare: Benny H.V. Anderson, Karl-Göran Böttwyk, Bertil Häggman, Bertil Lindblom och David Stavenheim, samt Christer Arkefors i Italien, Peter Hartvig i Danmark, Bertil Wedin i Mellersta Östern, Allan C. Brownfeld i USA och Rune Westin i Australien.

Presslagd 2003-10-10

Strands Tryckeri, Lindesberg, 2003

När detta nummer av Contra går till tryck nås vi av budskapet att Arnold Schwarzenegger har terminerat den vänstervridne Kalifornien-guvernören Gray Davis tid vid makten.

"Arnie" upprätthåller en stolt Hollywood-tradition och träder till på den post som en gång innehades av Ronald Reagan. Tyvärr finns det en hel del övrigt att önska när det gäller Arnies inställning i socialpolitiska frågor. Men han har många goda tankar när det gäller skatter och ekonomi. Och även om hans kompetens nedvärderas av vänstern har han en civilekonomexamen och en gedigen affärsverksamhet bakom sig.

CONTRA-NYTT

Ny katalog

Med detta nummr av Contra bifogas en katalog som visar Contras aktuella produkter. Katalogen är inte helt fullständig. Några artiklar, framförallt böcker, finns bara i ett fåtal exemplar. Och då har vi valt att låta dem synas på nätet (<http://www.contra.nu>), inte i katalogen. Det finns alltså mer att hitta för den som vill surfa runt på nätet.

Den som önskar distribuera katalogen för att sprida information om Contra kan rekvidera fler exemplar från Contra.

Kombinera gärna katalogen med en tidning. Vi skickar gärna ut tidningsexemplar till den som behöver för att värva prenumeranter.

De undersökningar som vi gjort visar att de flesta förs-

ta gången fått information om Contra genom vänner och bekanta. Tänk på att Du inte bara gör Contra, utan också Dina vänner, en tjänst genom att berätta om Contra och gärna överlämna en tidning och en katalog.

Redan nu kan Du tänka på julen

En årsprenumeration på Contra är en idealisk julgåva! Och vill Du ha fler idéer är det bara att gå igenom katalogen. Kom ihåg att beställa i god tid, leveranstiden kan vara inemot två veckor. Önskar Du skänka en prenumeration ordnar vi med ett gåvobevis i form av ett julkort.

Antifeministiska manifestet

Ett spöke går runt genom Sverige. Patriarkatets spöke. Alla de gamla feministerna har förbundet sig till en helig hetsjakt mot detta spöke. Från mediavänstern till kanslihusets så kallade jämställdhetsminister. Var finns den man som inte utskrikes som mansgris och taliban? Nu biter patriarkatets spöke ifrån, i form av *Antifeministiska manifestet*. På gång från Contra och framförallt en välkänd och skicklig tecknare. Men boken kommer först lite senare i år. Bilden här intill är en av många teckningar i boken.

Därför dog patienten Sovjet!

”Spöket som hotade Europa” kollapsade och dog 1990. Då var sjukdomen tydlig sedan länge. Ändå var det bara ett fåtal läkare som lyckades ställa en tidig diagnos. Historiker brukar säga att varje generation måste skriva om världshistorien. Tanken är att nya händelser får oss att se äldre skeenden i nytt ljus, vilket påverkar urval och tolkning av källorna. Därmed ändras också många slutsatser.

Ett viktigt skifte, som ännu inte på långa vägar satt rimliga spår i skildringen av 1900-talets historia, är kommunismens kollaps.

Med ”kollaps” menas vanligen det faktum att kommunistregimerna förlorade makten i hela Östeuropa, inklusive kärlandet Sovjetunionen. Det inträffade som bekant åren 1989-91 och detaljerna är välkända. Nästan alla nyfikna i Öst och Väst blev överraskade. Vad värre är, tycks fortfarande många journalister missförstå kollapsens art och orsaker.

Läs till exempel *Bonniers stora lexikon*, publicerat år 1995: ”Kommunismens fall. En avgörande roll för sovjetkommunismens utveckling, eller snarare avveckling, fick Gorbatsjovs reformpolitik från 1980-talet.” Ånej, annorlunda gick det till!

Definiera kollaps

Definitionen bör innefatta kollapsens främsta orsak, som inte var kapprustning utan den bakomliggande ekonomiska verkligheten: planekonomins fiasko på alla nivåer – ingen hemlighet bland västliga nationalekonomer. År 1960, när partichefen Krusjtjov skröt att hans land skulle köra om USA som ekonomisk makt (de båda staterna hade nästan lika stor folkmängd) representerade Sovjetunionen 15 procent av världsekonomin; nu producerar länderna som ingick i det gamla Sovjet sammanlagt 1,5 procent av en fyra gånger större dito.

Från 15 till 1,5 procent – inget feltryck! Sovjetunionens relativa nedgång pågick hela perioden, men övergick till absolut produktionsfall efter 1988. Övriga länder i Öst- och Centraleuropa förlorade också vikt

Sovjetunionen, inklusive dess östeuropeiska allierade, var aldrig ett så formidabelt hot som många trodde, skriver artikelförfattaren. Men många i väst lät sig skrämmas av östmilitärens taktfasta marscherande, som här i det forna "DDR".

men inte lika dramatiskt. BNP (förädlingsvärdet av all produktion) är det pålitligaste måttet, fast det kan tyckas teoretiskt. Mer jordnära data pekar emellertid på samma

av Gunnar Palm

tendenser:

•**vete:** trots att Ryssland och Ukraina tillsammans rymmer ett av världens tre bördigaste svartjordsområden, kunde kollektivjordbruket inte försörja folket utan regimen tvangs importera spannmål, skyllande på ”torka och översvämning”.

•**bilar:** hostande östbilar sålde på skyddade marknader men blev utkonkurrerade när handel tilläts. ”DDR” 1990 utgör det bästa exemplet, där bilproduktionen föll med 100 procent på ett halvår (kunderna köpte begagnade Golf, så Trabant-fabriken stängde).

•**forskning:** Sovjetvänner yrar om landets vetenskapliga framgångar; under halvseket 1950–2000 slog amerikanska forskare de sovjetryska med 152-8, räknat efter antalet nobelpristagare i fysik, kemi och medicin (mot slutet gick inga alls till Öst).

•**medellivslängd:** denna stiger normalt överallt där fred råder – i takt med bättre hygien, livsmedel och läkarvård – men den

ryska har sjunkit tre decennier och uppgår numera till 65 år, eller betydligt lägre än den latinamerikanska.

Kvacksalvare

Vi behöver inte tvivla på att kommunist-samhällets ideologi och karaktär var den främsta dödsorsaken. Den här artikeln försöker finna ”läkare” som tidigt förutsåg dödsfallet. Sjukdomssymptomen, särskilt de ekonomiska, var nämligen tydliga redan på 1960-talet.

Glöm inte att rader av kända kulturpersoner förutsade raka motsatsen. Nästan varje år under perioden 1917–70 kunde den intresserade läsa nya böcker som, visserligen i olika färger, målade upp kommunismens slutliga seger och/eller Västerlandets undergång. ”Senkapitalism” blev ett populärt uttryck. Många av författarna var politiska pilgrimer, vilka reste till Sovjetunionen i protest mot sin egen vantrivsel i västvärlden.

För att följa artikelns medicinska metafor, kan vi kalla dem kvacksalvare. Exempel: Oswald Spengler, G.B.Shaw, Bert Brecht, Frantz Fanon och Geoffrey Barraclough. Den sistnämnde förvånar alldeles särskilt, eftersom han var en erkänd historiker som publicerade sina anti-väst-drömmar så pass sent som 1965.

Läkare som borde företsett patientens död...

Förgäves söker man däremot klarsynta läkare som man tycker borde haft företsättningar att gissa rätt. Därmed åsyftas ovanligt intelligenta och historieintresserade politiker eller vetenskapare, gärna med lång erfarenhet av östblocket. Bland personer som jag undersökt märks Gustaf Mannerheim, Winston Churchill, Charles de Gaulle, C.N. Parkinson, Barbara Tuchman och Henry Kissinger. Men nej – ingen av dem förutsåg Sovjetunionens fall, att döma av egna böcker och tal eller biografier som andra skrivit.

En del av förklaringen ligger i att aktiva politiker inte får mycket tid åt annat än dagens bekymmer. Ändå är det förvånande att de nämnda auktoriteterna med sin skärpa och klara överblick inte riktigt insåg sovjetsjukans allvar (så vitt jag kan finna). Inte heller någon av seklets liberala nationalekonomer tycks ha varit profetisk nog.

Läsarna utmanas: hjälp till att hitta fler sådana läkare än det fåtal som anmäler sig i nästa avsnitt.

...och några som gjorde det

Omkring 1955 sade den konservative, tyske förläggaren *Axel Springer* (1912–85) att kommunismen var dömd att misslyckas, "ett experiment som ingen behövde". Källan är bland andra en färsk tysk TV-dokumentär.

Omkring 1950 hävdade Västtysklands förbundskansler *Konrad Adenauer* (1876–1967) att "kommunismen en dag kommer att falla sönder inifrån". Källan till hans ord och flera av artikelns resonemang är *Walter Laqueurs* bok.

USA-diplomaten *George Kennan* (1904–96) skrev sin X-artikel 1947 [en ytterst omtalad och betydelsefull artikel undertecknad med "X", publicerad i tidskriften *Foreign Affairs*], där han föreslog amerikansk "broms" mot Sovjets utrikespolitiska expansion. Därtill anade han "möjligheten att sovjetmakten inom sig bär fröet till sin egen undergång". Kennan var snarast liberal, rådgivare åt demokratiska presidenter. X-artikeln återges i *Göran Rystads* bok.

Ju tidigare prognos, desto bättre. Nu kommer vi till läkaren som företspådde patientens död redan vid födelsen. *Alexander Kerenskij* (1881–1970) var med om att störta tsaren på våren 1917, behöll makten ett halvår på olika ministerposter, strävade efter att stöpa om Ryssland till en rättsstat enligt västerländska mönster, men blev avsatt och förföljd efter Lenins statskupp i november (även kallad oktoberrevolutionen). Kerenskij "betvivlade inte att bolsjevismen var ännu en 'Mörkrets makt' som skulle försvinna", anspelade på ett Tolstoj-drama.

I moderna termer kan han betecknas som socialliberal. Han flydde västerut via Berlin, Paris och New York till Kalifornien. Prognosen upprepade han varje år under

ett halvsekel, vid de föredrag som han levde på. Kerenskij var jurist och stödde sig på kommunismens moraliska brister snarare än de ekonomiska. Gammal och nästan blind, på en amerikansk pressklubb 1967, erkände han: "Jag kommer inte att se friheten återuppstå i mitt land... men det får ni". Citaten ovan kommer från *Richard Abrahams* bok.

Många akademiker och journalister, inte minst svenska, gjorde narr av Kerenskijns tjat uder årens lopp. Det är dags att erkänna hans klarsyn. Numera vet vi att Sovjetunionen aldrig var ett så formidabelt hot som många trodde, även om kärnvapen utgör ett kapitel för sig. Här finns stora arbetsfält för historikerna!

Litteratur:

Richard Abraham: Alexander Kerensky, New York 1987.

Bonniers lexikon, del 10, Stockholm 1995.

Kristian Gerner, Stefan Hedlund, Niclas Sundström: Hjärnridån, Stockholm 1995.

Walter Laqueur: Europe in Our Time, London 1992.

Göran Rystad (red): Det kalla kriget, Lund 1979.

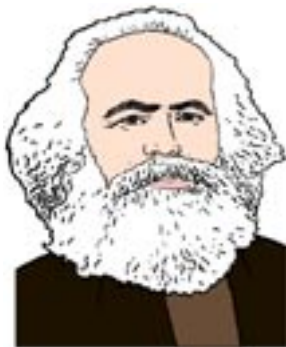
Gunnar Palm är världsmarknadskonsult (nationalekonom & historiker) och har skrivit SNS-boken Världshandeln vars femte upplaga publicerades i september 2003.

Contra-läsare visste naturligtvis bättre. C G Holm skrev artikeln "Sovjets ekonomiska sammanbrott" som publicerades i december 1989 (Contra nr 1 1990).

Karl Marx varnade för den ryska expansionismen

★ "Ryssland-Polens fästningar i våra dagar är bara ytterligare ett steg mot samma mål; Modlin, Warszawa, Ivangorod är mer än bara citadell med uppgift att hålla ett upproriskt land i schack. De utgör samma hot mot väst som Petersburg genom sitt omedelbart inflytande hundra år tidigare mot Norden."

Vem kan ha skrivit dessa passionerat antiryska rader? Den nationalistiske svenske upptäcktsresanden *Sven Hedin*? *Kaiser Wilhelm II*? *Furst Bismarck*? Svaret är – *Karl Marx*. Marx fick sin ryssfientliga artikel publicerad som en del i en artikelserie i *London-tidningen Free Press* våren 1857. Enligt Marx analys hade den ryska åtgärden att flytta huvudstaden från Moskva i det inre av Ryssland till Sankt Petersburg vid

*Karl Marx
– reaktionär
rysshatare?*

Östersjön varit föranlett av en strävan att ta kontrollen över Östersjön och så småningom hela Europa!

Marx avslutade sin varning med att citera ett brittiskt flygblad från tiden för slutet av det för Ryssland och Peter den store så framgångsrika Stora nordiska kriget: "Tiden kommer att bekräfta att

det nu måste vara vår regerings främsta mål att driva bort moskoviten från Östersjön."

Marx anhängare under det kalla kriget skulle ha stämplat antiryska utfall av dylikt slag såsom utslag av reaktionär "rysskräck". Denna gamla raspiga 78-varvare vevas än i dag. Precis som om det aldrig funnits någon orsak att varna för ryska/sovjetiska intentioner. Fråga de underkuvade folken i det forna Östblocket om "det ryska hotet" är ett hjärnspöke. Fråga *Karl Marx*!

Litet pinsamt är det väl för Marx att det var just i det avskydda Ryssland som de marxistiska principerna förverkligades för första gången.

(Marxcitaten ur *Gränsländer: Östersjön i ny gestalt*. Atlantis förlag 2003).

Tommy Hansson

Vår andra artikel om nazismen i anslutning till det makabra 70-årsminnet av Hitlers makttillträde handlar om Anne Franks öde. Den nationalsocialistiska ondskan blir i den unga judinnans korta livshistoria belyst på

ett unikt sätt. Detta har retat nazister och pronazister något oerhört, varför somliga förnekat att Anne Frank alls existerat!

Den för nazismen besvärande sanningen är dock, att det finns få levnadsöden i samband med

Förintelsen som är så väldokumenterad som just Anne Franks. Mannen som arresterade de personer som gömt sig i "Gårds-huset" i Amsterdam hette Karl Silberbauer och var tysk polis.

Ett judiskt öde i nazismens Europa

★★★ Anne Frank föddes den 12 juni år 1929 i Frankfurt am Main i Tyskland. Hennes mamma hette Edith Frank och hennes pappa Otto Frank. Hon hade även en tre år äldre syster som hette Margot. Anne hette egentligen Annelies Marie, men man sa bara Anne.

År 1933 flyttar Anne och hennes familj till Annes mormor i Aachen nära den holländska gränsen. Otto Frank har fått ett erbjudande om att starta ett nytt affärsföretag i Amsterdam. Sedan hittar Otto en bra bostad en bit utanför Amsterdams centrum.

I december kommer Edith och Margot dit, men Anne bor kvar hos sin mormor i Aachen. I februari 1934 flyttade hon dit. Där sattes hon på bordet, som födelse-dagspresent åt Margot. I detta hus kommer familjen att bo ända tills de ska "gå under jorden".

Adolf Hitler

Adolf Hitler var ledare för NSDAP som var ett nationalsocialistiskt (nazistiskt) parti. Han ansåg att så kallade "renrasiga" tyskar var det "starkaste, klokaste och bästa folket i världen". Han lovade det tyska folket en bättre framtid. Runt 1929, då Anne Frank

av *Isabella Hansson*

föddes, rådde det fattigdom i Tyskland. Det ansåg Hitler var judarnas fel.

Många tyskar tyckte att det var bra att höra att de var bättre folk än andra, så därför röstade så många på Hitler. Han fick så många röster att han blev rikskansler. Han och NSDAP avskaffade demokratin och förbjöd alla partier utom deras eget. Många judar skickades till koncentrationsläger eller fängelser. Alla judar måste ha en stjärna med sex uddar på sig. Den kallades Davidsstjärnan.

Hitler kom till makten den 30 januari 1933. Samma år startar Otto Frank sitt affärsföretag i Amsterdam som heter OPEKTA, som sålde pektin, ett ämne som användes för att få marmelad att stelna. OPEKTAS kontorist, fröken Miep, blir snart god vän med familjen Frank. Hon är inte jude, men hatar ändå Hitler och nazisterna. Miep har en fästman som heter Jan Gies.

1938 får Otto Frank en kompanjon. Hans firma OPEKTA slås ihop med PECTACON, som saluför köttkryddor. Firmans tyske direktör Hermann van Pels har ett år förut med sin hustru och son flytt från den tyska hemstaden Osnabrück till Holland. 1939 flyttar Annes mormor Sara Lisa Holländer till familjen Frank i Holland från Aachen, eftersom det i praktiken blivit omöjligt att leva som jude i Tyskland.

"Gå under jorden"

1940 går flickorna i skolan som vanligt och har roligt ihop. I tidningar förekommer en del uppgifter om att judar "kränks och förnedras", men det försöker Otto och Edith gömma för flickorna. 1941 byter Ottos firma namn till Gies & Co.

Efter sommarlovet 1941 får judiska barn reda på att de måste gå i judisk skola med judiska lärare och helt skilda från "icke-judiska" barn. 1942 måste alla judar bära Davidsstjärna. Judarna får inte cykla, de

Anne Frank i femårsåldern utanför pappas kontor.

får inte heller åka spårvagn. Judarna får inte köra bil, de får bara handla mellan klockan tre och fem och bara i affärer som har skylten "judisk affär". Judar får inte visa sig ute på kvällarna efter klockan åtta och så vidare.

Den 16 juli 1941 gifter sig Miep med Jan Gies. Familjen Frank är bjuden till bröllopet.

I juli 1942 berättade Annes pappa om att familjen måste "gå under jorden". En söndagseftermiddag klockan tre ringer det på dörren. Anne hör inte det för hon ligger ute och läser. Senare kommer Margot: det har kommit ett upprop från nazistiska SS till pappa, han ska komma dit till ett möte! "Det är klart att han inte går dit", säger Margot sen.

Deras mamma har gått till van Pels för att fråga om de inte kan gå under jorden redan i morgon.

Fortfarande, mycket rädda efter budet, sitter Anne och Margot i sitt sovrum. Då

Isabella Hansson

★ *Artikelförfattarinnan är född 1990. Artikeln bygger på ett specialarbete Isabella skrev i årskurs 6 i Majtorpsskolan, Södertälje.*

Anne Frank och hennes äldre syster Margot på stranden i juni 1939. Den 10 maj 1940 marscherade tyska armén in i Holland och familjen Frank tvingades gömma sig.

säger Margot att uppropet inte gällde pappan utan henne själv, Margot! I sin världsberömda dagbok, den 8 juli 1942, skriver Anne Frank: "Jag blev omigen alldeles ifrån mig och började gråta. Margot är sexton år. Skickar de verkligen iväg så unga flickor alldeles ensamma?"

Men Margot blev så klart inte ivägskickad, för nu bestämmer sig hela familjen att gå under jorden.

Anne packar ner dagboken, pennor, näsdukar, skolböcker, en kam, några brev. Anne tyckte att minnen betydde mer än kläder. Senare kommer Miep och tar med sig skor, koftor, klänningar med mera. Klockanelva på kvällen kommer hon tillbaka och tar med ännu mer av familjens saker. I sin dagbok skriver Anne: "Jag var dödstrött och fastän jag visste att det var sista natten jag låg i min säng somnade jag genast..." Klockan halv sex den 6 juli 1942 väcker Edith Anne.

Gömstället

Vidare i *Anne Franks dagbok*: "Vi klädde allesammans på oss så tjockt som om vi skulle övernatta i ett kylskåp. För vi ville ju ta med oss så mycket kläder som möjligt. Ingen jude i vår situation skulle våga gå på gatan med en kappsäck i handen. Jag hade på mig två linnen, två par strumpor, tre par byxor, en underklänning, över den en klänning, så kjol och så jacka och sommarkappa, mina bästa skor, pampuscher,

schal och mössa och alla möjliga andra saker. Redan innan vi gick hemifrån höll jag på att kvävas, men det var det ingen som brydde sig om."

Anne vet inte adressen dit de ska. Hennes katt Moortje lämnar de kvar. De har skrivit en lapp att grannarna ska ta hand om den. När de står utanför så kommer de överens om planen att gå under jorden. Stället ligger i samma byggnad som Ottos jobb. De som vet att familjen Frank ska gömma sig där är Miep Gies, Bep Voskuijl, Viktor Krugler och Johannes Kleiman. Beps far får reda på det några veckor senare.

Dörren till gömstället är en svängdörr. Lite senare bygger man om den så att det står en bokhylla där. Det är en till familj som bor där. De heter van Pels. Anne kallar dem van Daans. Margot och Anne delar rum ända tills doktor Fritz Pfeffer – som Anne i dagboken kallar Albert Dussel – flyttar in, då flyttar Margot in i deras mammas och pappas rum. Herr och fru van Pels har en son, Peter. Han är femton och har med sig sin katt som heter Mouschi. När Peter anländer till gårdshuset beskriver Anne honom så här: "Halv tio på morgonen just som vi satt och åt frukost kom Peter van Daan, en rätt tråkig och blyg pojke på knappt sexton år vars sällskap jag inte väntar mig mycket av."

Anne, Margot och Peter brukar plugga och läsa mycket ur den stora hög med skolböcker som de tagit med sig. De hoppas snart få börja skolan igen. Anne börjar

lära sig stenografi. Mellan klockan nio på morgonen och klockan sju på kvällen får de inte sätta på en vattenkran eller ens spola på toaletten. De får gå med sockor och hänger första dagen syr de gardiner och hänger för fönstren. De får inte titta ut genom fönstren och de får bara viska. Varje natt 1943 hör de bombplan flyga över deras hus. Bombplanen är på väg till Tyskland. Varje natt lyssnar alla holländare på radion för att höra om kriget, men det som också hörs är det tyska luftväret som beskjuoter bombplanen på väg in över Holland!

"Jag har ännu inte vant mig vid min skräck för skottlossning och flygraider", skriver Anne Frank i dagboken för den 10 mars 1943, "och nästan varenda kväll flyr jag till pappas säng för att söka tröst. Det kanske låter barnsligt men du skulle bara vara med om något sånt! Man hör inte ens vad man själv säger, när kanonerna dundrar!"

Inbrott i Gårdshuset

Fru van Pels var också mycket rädd för planen, men inte bara för det. En natt tycker hon sig höra en inbrottstjuv på vinden. Ingen trodde på henne men en natt vaknade alla av bullret. Anne skriver: "Peter gick med en ficklampa upp på vinden och när han lyste där så sprang en hel skock råttor sin väg. När vi nu visste vilka tjuvarna var, lät vi Mouschi sova på vinden och de objudna gästerna har inte visat sig mer. Åtminstone inte om natten" (10 mars 1943).

På våren 1943 är alla invånarna i Gårdshuset trötta och spända. Maten de får är dålig. Miep och Bep ger dem mat.

Den 16 juli 1943 upptäcker invånarna att det har varit inbrott i Gårdshuset. När de som jobbar i huset kommer, märker de att två kassaskrin stulits; dessutom har tjuvarna tagit två ransoneringskuponger till 150 kg socker. Det är kuponger som man lämnar in på marknader – man får varorna som står på kupongen om man lämnar fram den.

Alla är nu rädda att någon märkt att Gårdshuset är bebott och att det anmäls. Men dagarna går och ingenting händer. De som har gått under jorden i Gårdshuset försöker leva ett så normalt liv som möjligt. Dagarna är långa. Kommer kriget vara länge till? Hur länge ska man stå ut? Den 8 september vaknar ett hopp hos dem! De hör på radion att Tysklands bundsförvant, Italien, har förklarat sig besegrad av de allierade. Betyder det att kriget är över?

Nej, så fort går det inte. De allierades invasion, som alla dagligen väntat på, uteblir. Nervpåfrestningen är stor för de boende i Gårdshuset.

Anne är inte längre en högljudd, lite stökig skol flicka. Undan för undan blir hon vuxen – och blir kär i Peter! Hon går ofta in till Peter i hans rum.

På kvällen den 9 april 1944 blir det inbrott igen. Ytterdörren är totalt förstörd och någon har larmat polisen, för polisen kommer och gör en undersökning. Anne Frank kommenterar i sin dagbok den 11 april 1944:

”Då, en kvart över 11, hördes ljud nerifrån. Uppe hos oss hörde vi bara varandras flämtande andetag. I övrigt rörde vi oss inte... Steg i privatkontoret, så... i vår trappa. Ingen andades nu hörbart. Åtta hjärtan dunkade. Steg i vår trappa. Sedan rasslande ljud från vridskåpet.

Det ögonblicket går inte att beskriva. 'Nu är vi förlorade', viskade jag och såg oss alla samma natt föras bort av Gestapo.”

Slutet

Den 6 juni 1944 kommer beskedet via radion att de allierade landstigit i Normandie i det tyskockuperade Frankrike. Anne och alla andra som bor i Gårdshuset är i uppror: skulle verkligen den efterlängtdade befrielsen komma? Den 12 juni fyller Anne 15 år. I nästan två år har hon och de andra varit instängda för att undgå nazisternas terror. Förälskelsen med Peter utvecklar sig inte som Anne hade hoppats, men rapporterna från kriget fortsätter att inge hopp.

Den 4 augusti 1944, mellan klockan

Karl Silberbauer, tysk polisman, var den som arresterade de åtta personerna i Gårdshuset 1944.

12-åriga Anne i Montessori-skolan 1941, hennes sista år i grundskolan. Efter sommarlovet 1941 tvingades alla judiska barn gå i judisk skola isolerade från andra jämnåriga.

ti och halv elva på morgonen, bryter sig den tyska polisen sig in i Gårdshuset. De åtta som bor där har blivit förrådda. Den som leder styrkan som griper dem är tysk polis och heter Karl Silberbauer. De övriga är civilklädda och antagligen holländska nazister. De gripna forslas bort och får ta med sig lite kläder, men först tvingas de lämna ifrån sig smycken och andra värdesaker till Silberbauer. Miep och Bep får vara kvar kvar i huset vid Prinsengracht men väntar med bävan på att männen ska komma tillbaka och hämta dem. Medan de är kvar tar de med sig en del kvarlämnade papper och böcker, däribland Anne Franks dagboksanteckningar samt alla familjen Franks fotoalbum. Någon vecka därefter är hela Gårdshuset tomt på alla egendom. Vem som angav dem är alltså en historisk gåta.

Den 3 september 1944 avgår den sista judetransporten från Westerbork i Holland till koncentrationslägret Auschwitz-Birkenau i Polen. På tåget dit finns mer än tusen fångar, däribland familjen Frank och de fyra andra från Gårdshuset. De sitter sammanträngda i tre dygn i en godsfincka. När de kommer fram dirigeras män och kvinnor åt olika håll. Varje dag gasas människor till döds. Peters pappa, Hermann van Pels, gasas ihjäl efter ett par veckor och Fritz Pfeffer avlider den 20 december 1944. Personer

som träffade lickorna Frank vittnade om att de hade magrat förfärligt, så att de bara var skinn och ben. I mars 1945 dör Margot, Anne ett par dagar därefter. De finns då i koncentrationslägret Bergen-Belsen i Tyskland, dit de flyttats från Auschwitz. I april 1945 befrias lägret av engelsmännen. Tyskarna vet nu att de kommer att förlora kriget och försöker desperat utplåna spår efter koncentrationslägren och dessas interner. Otto Frank är den enda i familjen som överlever.

Dagboken publiceras

Den 3 juni 1945 anländer Otto Frank till Amsterdam. Han beger sig raka vägen till Miep och Jan Gies. Efter två månader fick Otto veta att Margot och Anne var döda. Miep hade läst in Annes dagböcker i sin byrålåda och gav dem till Otto vid budet om Annes död. Otto skrev av dem på maskin och skickade dem till sin mamma, Annes farmor, i Schwiez.

Sommaren 1947 utkom *Anne Franks dagbok* i en upplaga på 1500 exemplar. Otto Frank gifte om sig efter kriget och dog 91 år gammal i Schweiz 1980.

Fotnot: Huvudkälla till artikeln har varit Anne Frank-stiftelsen: *Anne Frank. Ett liv i förföljelsens tid.* (Holland 1993) Härifrån har också bilderna till artikeln hämtats.

Religion, politik och nationalism

av Allan C. Brownfeld

De konflikter som tycks omöjliga att lösa – de mellan Indien och Pakistan, Israel och palestinierna, kroaterna och serberna och bosnierna – involverar den farliga kombinationen av religion och nationalism. När religion blir till ett statligt organ – oavsett vilken stat det gäller – förvandlas den till ett instrument för statlig makt i stället för att vara en förespråkare för allmänna moraliska värden; religionen kommer då att stödja statens intressen och politik oavsett hur tveksamma dessa än må vara i moraliska termer.

Genom historien har vi kunnat iakttaga, hur etablerade kyrkor har korruperats genom sina förbindelser med statlig makt. De hemskheter som företagits av olika stater i den etablerade religionens namn – från korstågen till inkquisitionen till dagens islamistiska innovation av *jihad* – är väl kända. Den aktade schweiziske 1800-talsfilosofen Jacob Burkhardt har skrivit en hel del om det negativa inflytande som beblandningen med statlig makt haft på religionen. I sina *Reflections on History* skriver Burkhardt:

”Kristendomen var, också under tiden för förföljelserna, ett slags standardiserad imperiereligion, och när förändringen kom med [romerske kejsaren] Konstantin, blev samfälligheten plötsligt så kraftfull att den nästan kunde ha absorberat staten i sig själv. Under alla omständigheter blev den nu en statskyrka över en natt. Under folkvandringstiden, från den bysantinska epoken och i Västerlandet, genom medeltiden, kom religionen att dominera... Varje kontakt med det sekulära inverkar emellertid starkt på religionen. Ett inre förfall är ofrånkomligen förknippat med den sekulära maktens expansion, även om det bara beror på att helt andra män kom i förgrunden än vid tiden för *ecclesia pressa* (den förföljda kyrkan)... Kyrkan blev i sig

själv en stat som antog en politisk konstitution... i stället för att vara en moralisk kraft i människors liv... Det var makt och ägodelar med vilka den västliga kyrkan fyllde helgedomen... Men makt är till själva sin natur ond.”

I Hitlers armar

William L. Shirer skriver i *The Rise and Fall of the Third Reich* följande om Tyskland:

”En majoritet protestanter... landade i Hitlers armar och accepterade hans auktoritet att blanda sig i kyrkoaffärer och åtlöd hans order utan öppen protest... Martin Luther... protestantismens store grundare... var en vildsint anhängare av tron på absolut lydnad gentemot politisk auktoritet... I vad som antagligen var det enda folkliga upproret i Tysklands historia, 1525 års bonderesning, rådde Luther furstarna att tillämpa de mest hänsynslösa metoder mot ’de galna hundarna’, som han kallade de desperata, förtryckta bönderna... Här, liksom i sina yttranden om judarna, uppvi-

Brev från

Washington

sade Luther en språkets råhet och brutalitet som Tyskland inte såg maken till förrän under nazitiden. Hans överväldigande gestalt fortsatte att genom generationerna utöva sitt inflytande i Tyskland.”

Shirer framhåller:

”Bland andra följer var den lätthet med vilken den tyska protestantismen blev ett instrument för kunglig och furstlig absolutism från 1500-talet tills kungarna och furstarna kastades över ända 1918. De ärftliga monarkerna och småhärskarna blev högsta biskopar i de protestantiska

kyrkorna i sina länder. Sålunda blev hohenzollerkungen kyrkans överhuvud i Preussen. I inget land, undantagandes Tsarrysland, blev prästerskapet så fullständigt servilt gentemot den politiska statsauktoriteten [som i Preussen]. Dess medlemmar... motsatte sig plikttroget de liberala och demokratiska rörelsernas framsteg... Under valen till *Reichstag* kunde man inte undvika att lägga märke till att det protestantiska prästerskapet... öppet stödde de nationalistiska och till och med nationalsocialistiska fienderna till Weimarrepubliken... de flesta pastorer välkomnade Adolf Hitlers tillträde som kansler 1933.”

1937 gjorde den respekterade biskopen Marahans följande allmänna uttalande:

”Den nationalsocialistiska livsuppfattningen är den nationella och politiska lära som avgör och karakteriserar den tyska manliga befolkningen. Som sådan är den obligatorisk också för tyska kristna.”

Saudiarabisk dimension

Våren 1938 tog biskop Marahans det slutliga steget att beordra alla pastorer i sitt stift att avlägga en personlig trohetsed till Ledaren. Inom kort hade den stora majoriteten protestantiska präster svurit eden, sålunda bindande sig legalt och moraliskt att lyda diktatorns order.

Senare har vi sett hur regimen i Saudiarabien sedan 1970-talet har utformat en social överenskommelse med de wahhabitiska islamiska prästerna och fått dem att samarbeta med regeringen genom att ge dem omfattande ansvarsuppgifter i områden som är viktiga för dem, inklusive rättslig, religiös utbildning och spridandet av islam i hela världen. Saudiarabien är den största grundaren av *madaris*, radikaliserande islamiska skolor i Afghanistan, Pakistan, Indien och Jemen. Det är den största understödjaren av de nordamerikanska islamiska stiftelserna, vilka bygger moskéerna och utnämner imamer i USA. I en nyutkommen bok, *The Secret Archives of al Qaida*, har Roland Jacquard, som driver det Parisbaserade Observatoriet för internationell terrorism och är en rådgivare i ämnet terrorism till FN:s säkerhetsråd, samlat doku-

ment som hittats i ruinerna av Usama bin Ladins afghanska kontor och i al-Qaidas träningsläger för terrorister.

Jacquard understryker att det finns en saudiarabisk dimension när det gäller al-Qaida som leder till dokument såsom de *fatwas* som ges ut av saudiska och andra religiösa ledare kring Persiska viken. Ett exempel härpå är den framlidne fanatikern Hamoud Shusidi som, enligt författaren, utfärdade den första religiösa förordningen som ursäktade bombningen av World Trade Center [1993].

Nyligen rapporterade *The Washington Post* om islamiska skolor i Washington-regionen, som stöds av den saudiska regimen, som lär muslimska barn att "...Domedagen inte kan komma förrän Jesus Kristus återkommer till jorden, bryter sönder korset och omvänder var och en till islam, och förrän muslimer börjar attackera judar." Det finns 200 till 300 sådana skolor med åtminstone 30 000 elever över hela USA. Tusentals andra elever går i islamiska veckoslutsskolor.

Statligt monopol

En av de skolor som profileras i *The Post* är the Islamic Saudi Academy, belägen i Virginias förorter till Washington. En av skolans läroböcker för elfte årskursen hävdar att ett av tecknen på att Domedagen kommit är att muslimerna kommer att bekämpa och döda judar, som kommer att gömma sig bakom träden vilka säger: "Oh muslim, oh Guds tjänare, här är en jude som gömmer sig bakom mig, kom hit och döda honom."

Också i Israel är religionen och staten tätt sammanbundna med varandra. Den ortodoxa judendomen är ett statligt monopol och andra judiska inriktningar erkänns icke. Och många i Israel har den uppfattningen att Gud gav hela det bibliska landet Israel – inklusive [den jordanska] Västbanken och Gaza – till judarna och att ingen kompromiss med palestinierna är möjlig. Några israeler tror att staten har ersatt Gud som föremål för tillbedjan, ett slags idoldyrkan.

I sin bok *Judaism, Human Values and the Jewish State* argumenterar professor Yeshayahu Leibowitz vid Hebrew University att judendomen är en religion hängiven Gud, inte något särskilt geografiskt område:

"När det gäller de 'religiösa' argumenten för annektering av territorierna – dessa är endast ett uttryck, omedvetet eller kanske

Kyrkans beblandning med staten leder ofelbart till korruption och maktmissbruk enligt artikelförfattaren. Svenska kyrkan – på bilden Sankta Ragnhilds kyrka i Södertälje – är inte längre formell statskyrka men behåller starka band med välfärdsstaten vilket sätter djupa spår i förkunnelsen. (Foto: Tommy Hansson)

till och med öppet hycklande, för den judiska religionens förvandling till ett kamouflage för israelisk nationalism. Falsk religion identifierar nationella intressen med tjänande av Gud och tillskriver staten – som endast är ett instrument för att tjäna mänskliga behov – ett högre värde utifrån en religiös ståndpunkt... Idén att ett särskilt land eller plats har en inneboende 'helighet' är en otvivelaktigt avgudatanke."

Inre övertygelse

Historien av de negativa effekter som kommit till stånd genom att man blandat samman religion med statsmakt är lång. I USA blev som bekant en annan filosofi förhärskande, en som förkastade idén om en förbindelse mellan kyrka och stat och som försåg alla medborgare med religiös frihet. Denna filosofi borde vara en modell för världen.

I sin självbiografi visar Thomas Jefferson, under det att han diskuterar det koloniala Virginias tidiga dagar, hur sättet att göra någon som helst religion "officiell" tenderar att korrumpiera religionen och dess andliga roll i samhället:

"Så snart som den koloniala statusen blev godkänd, delades kolonin in i socknar, och i var och en av dessa etablerades en präst från

den anglikanska kyrkan med sin bestämda lön, med sitt kvantum tobak, sin prästgård och land med andra nödvändiga tillbehör. I syfte att tillfredsställa dessa kostnader taxerades alla invånare i socknen, oavsett om de var medlemmar i den etablerade kyrkan eller ej. Gentemot kväkare som kom dit var de intoleranta på det grymmaste sätt och drev dem från kolonin under hot om de strängaste straff. Under tidens gång introducerades emellertid andra typer av sektarism, huvudsakligen från den presbyterianska familjen; och det etablerade prästerskapet, tryggt för livet med sina prästgårdar och löner, lade i allmänhet till dessa extrainkomster från en klassisk skola, fann tillräckliga arbetsuppgifter på sitt land och i skolsalar, och ägnade endast söndagen åt sin hjords uppbyggelse genom gudstjänst och andakt i sin sockenkyrka. Övriga pastorala funktioner ägnade de liten tid åt."

Jefferson rapporterar att: "Inför denna inaktivitet hade nitet och idogheten hos sektaristiska predikanter ett öppet och odiskutabelt fält och när det var dags för revolution hade en majoritet av innevärnarna blivit avvikare från den etablerade kyrkan, men de var fortfarande ålagda att betala kontributioner för att stödja

En särskild variant av statsreligion i totalitært utförande är maoismen i Kina, Mao Tse-tungs hemsnickrade variant av marxismen-leninismen. Maoismen utövar, ännu närmare 30 år efter Maos död, ett betydande inflytande i Mittens rike. (Foto: Problems of Communism)

minoritetspastorerna. Detta orättfärdiga tvång, att bibehålla lärare som de menade lärde ut religiösa felaktigheter, gjorde sig smärtsamt påmint under den konungsliga regeringen, och utan något hopp om lindring. Men den första republikanska folkförsamlingen, som möttes 1776, överöstes med petitioner om att avskaffa detta andliga tyranni.”

Det var Jeffersons åsikt att religion består i sinnets *inre* övertygelse, att ”omvårdnaden av varje människas själ tillhör henne själv”, och att ingen människa borde skymfas därför att hennes ”hår inte har den rätta klippningen”, eller därför att hon följer ”en vägledare krönt med en biskopsmossa och klädd i vitt.” När han talade för Virginias lagförslag för etablerandet av religiös frihet framhöll Jefferson:

”Allsmäktige Gud har skapat sinnet fritt... Att tvinga en människa att leverera penningkontributioner ägnade propagerandet av åsikter han misstror och avskyr, är syndigt och tyranniskt... Våra medborgerliga rättigheter har inte mer att göra med våra religiösa åsikter än med våra åsikter om fysik eller geometri... Människors åsikter är inget som en medborgarregering har något att göra med eller att lagstifta om... Sanningen är storartad och kommer att vidmakthållas om den lämnas i fred... Den är den rätta och tillräckliga motståndaren till förvillelser och har ingenting att frukta av konflikten såvida den inte fräntas sina naturliga vapen, fria argument och sin debatt

genom mänsklig inblandning; förvillelser upphör att vara farliga när det är tillåtet att fritt motsäga dem.”

USA mest religiöst

I Amerika kom religiösa institutioner av alla slag att tjäna de religiösa behoven hos sina medlemmar därför att religion var en fråga om ett individuellt, fritt val. Ett resultat har varit att Amerika nu anses vara det mest religiösa landet i Västvärlden.

Den religiösa frihetens inflytande på de religiösa institutionernas tillväxt observerades av Alexis de Tocqueville när han besökte Förenta staterna på 1830-talet. I sitt klassiska arbete, *Democracy in America*, skriver han:

”När jag anlände till Förenta staterna var landets religiösa aspekt det första som slog mig; och ju längre jag stannade där, desto mer insåg jag de betydande politiska konsekvenser som detta sakernas tillstånd för med sig, något jag var ovan vid. I Frankrike hade jag alltid betraktat religionens ande och frihetens ande såsom totalt motsatta varandra, men i Amerika fann jag att de var intimt förenade, och detta gällde i allmänhet över hela landet.”

De Tocqueville förklarar: ”Religionen i Amerika tar ingen direkt del i samhällsstyrningen, men icke desto mindre måste den anses vara den främsta av de politiska institutionerna i detta land; ty om den inte skänker en smak för frihet, så underlättar den användningen av fria institutioner. Det

är sannerligen utifrån denna synpunkt som innevånarna i Förenta staterna själva ser på den religiösa tron. Jag vet inte om alla amerikaner har en uppriktig tro på sin religion, ty vem kan utrannsaka det mänskliga hjärtat? Men jag är säker på att de anser den vara oumbärlig för upprätthållandet av republikanska institutioner. Denna åsikt utmärker inte en klass av medborgare eller ett parti, men den tillhör hela nationen och varje skikt i samhället.”

Vår amerikanska erfarenhet av religiös frihet och separation av kyrka och stat borde vara instruktiv, och detta särskilt för israeler och palestinier, indier och pakistanter och andra. När helst religion och en suverän stats intressen sammanblandas och rörs ihop är religionen den förlorande parten. Och genom att ge en religiös prägel på politik som kan vara orättvis och kontraproduktiv, kan staten i fråga också bli förlorare.

Allan C. Brownfeld är redaktör för *Issues*, organ för American Council for Judaism, en organisation som tar avstånd från de nationalistisk judendom, men förespråkar judendomens universella värden.

Redaktionell kommentar:

Många framstående lutherska präster var ledande i motståndet mot nationalsocialismen, till exempel dansken Kaj Munk och tysken Martin Niemöller.

SVERIGE-NYTT

Contras notisavdelning har i detta nummer sammanställts av Tommy Hansson. De källor som refereras är inte direkt citerade, utan texten är en sammanfattning av originalkällan om inte annat markeras med citationstecken.

Intoleranta gayaktivister

I samband med demonstrationståget som avslutade årets upplaga av Stockholm Pride förekom en del skärmytslingar. Det som väckte störst uppmärksamhet var bråket mellan demonstrationsdeltagare och motdemonstranter från Nationaldemokraternas ungdomsförbund. Flaskor haglade genom luften och Pride-festivalens pressekreterare blev slagen blodig. Båda sidor anklagade varandra för att ha startat bråket och såvitt känt har inte ens polisen lyckats klara ut vem som bar huvudansvaret. Under alla omständigheter är våld och misshandel oacceptabla metoder.

I massmedierapporteringen stämplades alla kritiker av gayspektaklet i vanlig ordning som intoleranta bråkmakare och/eller kvarlevor från antingen medeltiden, 1800-talet eller 1930-talet. Bögaktivisterna själva utmålades mer eller mindre som helgon. Detta är mycket långt från sanningen. I samband med gayparaden försökte den kristne pensionären Allan Lundgren, 80 år, stödd på sin käpp dela ut gaykritiska traktater på Stortorget i Gamla stan. Den gamle mannen blev emellertid fråntagen kampanjmaterialet av en ung, uppretad bögaktivist som spred ut traktaten runt torget till åskdares skrån och applåder.

Det finns bara en sak att säga om det tilltaget: skäms!

Negerbollsfrågan

I somras drabbades Sverige av en ödesmättad fråga. En person vid namn Sara Kander anmälde ett kondotori i Sjöbo till Ombudsmannen mot etnisk diskriminering (DO) för att ha sålt ett bakverk med den traditionella benämningen "negerbollar". Och myndigheten DO tog naturligtvis denna anmälan på stort allvar.

I syfte att testa DOs vilja till konsekvens insände en av *Contras* medarbetare till DO en anmälan avseende dryckestillverkaren Schweppes läskedryck "Indian Tonic Water", där ordet "indian" kunde lysa i ögonen som lika diskriminerande som ordet "ne-

ger". I dagens läge får det i USA varken heta "neger" eller "indian" utan helst "African American" respektive "Native American". Där den politiska korrektheten härjar är det noga med språkbruket.

Som svar på anmälan om Schweppes-drycken skickade DOs assistent Pilar Barrera en skrivelse, där den senare tackade för "brevet" samt i övrigt mångordigt upphåller sig kring det olämpliga bruket av ordet "neger": "DOs ståndpunkt i detta fall är helt klar. Ordet ska inte användas överhuvudtaget." Fast det var ju inte riktigt det *Contras* anmälan handlade om; och det var, som sagt, en anmälan, ej brev.

Troligen var det väl så att DOs representant hade uppfattat raljeriet mellan raderna i nämnd anmälan. Det framgick också av Barreras skrivelse att DO fått vidkännas flera liknande reaktioner. Ty hur skulle det kunna vara på annat sätt? I tider när en doktrinär politisk korrekthet erövrar alltmer terräng sitter saker som yttrande- och tryckfrihet samt traditioner löst, de må sedan vara satta nedpräntade i grundlagen hur mycket som helst.

Vem kan egentligen bli seriöst upprörd över ett gammeldags namn på en typ av konfektur såsom "negerbollar"? (Vi har också haft "negerkyssar", men sådana görs kanske inte längre). Eller för den delen "Indian Tonic Water". För notisskrivaren för "negerbollar" tankarna till en hemtrevlig barndomsvärld där ordet neger endast stod för sakupplysningen att den person ordet

gällde hade mörk hudfärg. Och för inte särskilt många år sedan kallades den afro-amerikanska rörelsen för medborgerliga rättigheter i USA för "negerrörelsen" under det att förgrundsgestalten Martin Luther King var "negerledare". Neger är helt enkelt ett spanskt/portugusiskt ord som betyder "svart". Sedan dess tycks det ha gått troll i ordet.

Fordom användes i Sverige orden blåman, morian eller kaffer. Inget av orden är dock förståeligt idag.

30 år på tronen

Den 15 september kunde konung Carl XVI Gustaf fira 30-årsjubileum som svensk statschef. Jubiléet kom tyvärr att överskuggas av det tragiska och brutala mordet på Sveriges utrikesminister men har ändå uppmärksammats. Det har därvid kunnat konstateras, att monarkin alltfört har en mycket stark ställning i vårt land.

Man kunde eventuellt tro annorlunda att döma av vissa tidningskrivierier. Man minns exempelvis *Expressens* sensationskrivierier kring kungens tal till den svenska nationen sistlidna jul, där det förklarades att somliga "rasade" mot kungens tal därför att monarken skulle ha skymfat "de som har det svårt" i samhället. Det var naturligtvis trams från början till slut.

Marcus Bernhardsson, ung och entusiastisk redaktör för tidskriften *Royalisten*, har nu avsöjat den journalist som låg bakom de mot konungen och hans hus skymfliga skrivierna: det var reportern Katrin Krantz som drog i gång det hela annandag jul i *Expressen/Kvällsposten*. "För egen del ser jag mycket allvarligt på denna historia", skriver redaktör Bernhardsson i *Royalisten* nummer 3 2003 och fortsätter med pannan uppenbarligen i djupa veck: "och den svenska monarkins anseende är tyvärr inte sig likt efter detta så illvilligt helgjutna angrepp från svensk massmedia".

Men Bernhardsson kan nog ta det tämligen lugnt. Förtroendet för monarkin består kanske inte lika helgjutet i kvällspressen och inte heller i Svenska kyrkan – "konungen och hans hus" är sedan början på 1980-talet bortplockade ur kyrkans officiella förbön – men väl i folkdjupet!

DSMs opinionsledare

Den ofta läsvärda tidskriften *Den Svenska Marknaden* offentliggör varje år en uppmärksam lista över Sveriges 100 viktigaste opinionsledare. I år, liksom i fjol, toppas listan av statsminister Göran

Ännu efter 30 år på Sveriges tron har Carl XVI Gustaf folkets stöd.

Persson. En dramatisk uppryckning på listan gör folkpartiledaren Lars Leijonborg, från 42a plats i fjol till andra plats i år. Framlidna Anna Lindh var tvåa i fjol men bara åtta i år (listan publicerades före det tragiska mordet). Nummer tre på årets lista är Jan Josefsson från SVTs "Uppdrag granskning"; många har uppenbarligen imponerats av Josefssons adrenalininstinna avslöjarmanér. Den knappast mindre adrenalininstinne vänsterhannen Jan Guillou rycker upp två platser från i fjol och blir fyra på DSM-redaktören Jan Gillbergs lista.

Det enda nya namnet bland de 20 första namnen på listan är Miljöpartiets språkrör Maria Wetterstrand som tilldelas plats 12 (manliga språkrörskollegan Peter Eriksson finns på 41 plats, medan talföre ärkebiskopen K G Hammar får nöja sig med plats 47).

Den som vill veta mer om DSM-listan ur olika infallsvinklar bör läsa *Den Svenska Marknaden* nummer 1 2003. Originell är Gillbergs analys "Vad blev det av Gramscivänstern?" (sidan 12), även om det förstas är tveksamt om någon längre minns den på 60-talet helgonförklarade italienske vänsterdemagogen Antonio Gramsci, eller vilka som stödde honom. En gissning är att han för de svenska vänsteranhängare, i och utanför massmedia, bara var ett namn i högen man skulle heja på.

Klimatförändringar

SVTs långhåriga meteorolog Pär Holmgren tillfrågades av ett nyhetsankare i Rapport den 18/9 om det kunde tänkas att

den vildsinta orkanen Isabel, som just då gjort sitt inträde på USAs östkust, kunde vara ett resultat av klimatförändringar och växthuseffekt. Pär svarade ungefär som så att "Nej, det är knappast troligt, för sådana här tropiska stormväder har alltid funnits" (underförstått: detta till skillnad från de människoframkallade klimatförändringarna).

Vad Pär verkar ha missat är att också klimatförändringar har funnits i alla tider och detta garanterat utan mänsklig påverkan. Ty ingen med anspråk på att bli tagen på allvar vill väl göra gällande att övergången från subtropiskt till kallare klimat i Norden under bronsåldern – alltså för omkring 3000 år sedan – ägde rum som en följd av mänsklig påverkan?

Seriösa forskare tenderar att luta åt att aktiviteter i solen spelar en helt avgörande roll när det gäller klimatförändringar, definitivt en mycket större roll än vilken typ av kylskåp eller avgasrenare vi använder!

Ännu mer galenskap

I *Contra* 6/02 och 2/03 har vi redogjort för humorgruppen Galenskaparna/After Shaves negativa inställning till reklam. Gruppens talesman Claes Eriksson hävdade bland annat som kritik mot vår rapportering att "Vi är inte alls emot reklam som sådan." Det är svårt att få det yttrandet att gå ihop vad samme Eriksson sa i radioprogrammet "Sommarrummet" den 24 augusti: "Den [reklamen] finns överallt och den växer som en klibbig, aggressiv smet." Men så sympatiserar också Claes Eriksson med KPML(r).

Politiskt korrekta nyheter

I början av oktober avkunnade Svea hovrätt en dom som innebar att en aids-smittad man fick sänkt fängelsestraff trots att han haft oskyddat sexuellt omgänge med ett flertal "människor". Just det, "människor", var den politiskt korrekta termen för dagen i Sveriges Radio för att beskriva den homosexuelle mannens val av sexpartners. I sin iver att gömma undan en del av verkligheten väljer man att göra en beskrivning som kan sätta livet i fara från personer som inte medvetandegörs om den högriskprofil som den promiskuösa homosexuella livsstilen medför.

Staten tjänar mer än den arbetslöse på ett nytt jobb

Skatte- och bidragssystemet är så utformat att det är staten och inte den arbetslöse som tjänar mest på att en person börjar jobba. Om en arbetslös får ett nytt jobb och på detta tjänar 15.000 kronor i månaden blir nettoförtjänsten 56 kronor per dag – för den som förut var arbetslös. Staten däremot får in skatt och slipper betala bidrag. Statens vinst blir hela 609 kronor per dag! Två av tre som är arbetslösa eller sjuka tjänar mindre än 100 kronor per dag på att börja arbeta igen!

Skulle man få igång hälften av de en miljon arbetslösa som inte arbetar skulle folkhushållet tjäna 100 miljarder kronor om året!

EXAMEN PÅ BOMMERSVIK

UTLANDS-NYTT

Indien nobbar u-hjälp

En del länder i den så kallade Tredje världen tycks ägna mer energi åt att göra livet surt för länderna i industrivärlden än att anstränga sig själva för att nå en bättre standard. Så icke Indien.

Indien, med sina omkring en miljard invånare världens största demokrati, avböjde tidigare i år så kallad u-hjälp från 22 länder inklusive Sverige. Officiellt var anledningen till nej att biståndet var förhållandevis litet och därmed omständligt att administrera. Indien föreslog därför att givarländerna skulle omdirigera biståndet till mottagarländer med större behov. Indiens besked väckte visst uppsende och kanske även bestörtning, icke minst på den svenska biståndsagenturen SIDA.

”Hela världens totala bistånd till Indien har aldrig utgjort mer än 5 % av Indiens budget, detta kan jämföras med vissa afrikanska länder där motsvarande siffra har varit uppe i över 80 %!” Så heter det i en artikel i *Nyhetsbrev Indien* nummer 3 2003, där det också konstateras att Indien – som brukar betraktas som prototypen för ”fattigt land” av en del svenskar – ger bistånd till länder såsom Kambodja, Afghanistan och Bhutan. I dag har Indien betalat tillbaka det mesta av sin statsskuld och har en valutareserv uppgående till ”behagliga 85 miljarder dollar”.

Indien fortsätter emellertid att ta emot bistånd via frivilligorganisationer (NGOs).

Den djupast liggande orsaken bakom Indiens förändrade attityd är troligen det faktum att den tidigare underklanen Nehru förhärskande socialismen förlorat väsentligt i inflytande i det väldiga, sydasiatiska landet. Kongresspartiet har fått lämna över makten till det hinduisk-traditionalistiska BJP, som bland annat driver kravet att Indien skall få en permanent plats i FN:s säkerhetsråd (precis som det i storlek jämförbara Kina).

Misshaglige Speedy Gonzales

Den amerikanska TV-kanalen Cartoon Network har meddelat att man avser plocka bort den mexikanska seriefiguren ”Speedy Gonzales” från kanalen. Speedy har helt enkelt blivit alltför politiskt misshaglig – TV-kanalen är rädd för att man genom att behålla honom riskerar förolämpa mexikaner bosatta i USA (och kanske ställas inför

skadeståndskrav i miljardklassen).

TV-kanalens beslut föranleddes av en order från ägaren till Cartoon Network, den inte helt ökande mediamagnaten Ted Turner. (*Hispanic Online/Flashback*)

Längre liv med vin

En forskarstudie har hittat en kemisk förening som bland annat finns i rött vin som kan förlänga livet. Föreningen i fråga kallas reservatol och har hittats i växtvärlden. ”Den här kemiska föreningen tycks ge samma effekt som en kalorifattig diet...”, heter det i *Metro* den 25 augusti 2003. *Metro* återoppar sig i sin tur på en artikel i den ansedda tidskriften *Nature* där det framgår att den aktuella föreningen ökade livslängden hos jästceller med ända upp till 80 procent. Närmast hoppas forskarlaget att reservatol även skall kunna förlänga livet på flercelliga organismer, på sikt även mänskliga.

Mugabe: Afrikas Saddam

Frankrikes president Jacques Chirac tycks ha viss förkärlek för blodbesudlade diktatorer. Iraks Saddam Hussein är en gammal vän och affärspartner till Frankrike och Chirac, vilket säkert är en stor del av förklaringen till den franska ovilligheten att störta Saddam. I februari i år beslöt sig vidare Chirac för att trotsa EUs sanktioner mot Zimbabwes diktator Robert Mugabe och bjuda in denne till ett tre dagar långt möte i Paris med franska allierade i Afrika; Mugabe hade tidigare, med stöd av bland annat Sverige, belagts med reseförbud inom EU. På plats i Paris uppges Mugabe och hans omfattande resällskap ha tagit in i en hotelflygel om 33 rum och smörjt kråset med exempelvis svart tryffel, kaviar och duva. Samtidigt glider hans folk allt djupare in i fattigdom och hungersnöd orsakad av Mugabes destruktiva politik.

Den marxistiske revolutionären Robert Mugabe kom till makten som segrare i maktkampen om före detta Rhodesia 1980. Han förstärkte sitt grepp om makten i Zimbabwe genom att gå segrande ur inbördeskrigslika strider i landet under 1980-talet, då cirka 20 000 civila ur Ndebele-stammen uppges ha massakrerats av Mugabes styrkor. Trots de komplikationer oroligheterna medförde, stod Zimbabwe ekonomiskt på en stabil grund som utgjör-

des av jordbruket utövat av huvudsakligen vita ägare av storjordbruk. 75 procent av landets befolkning var, direkt eller indirekt, beroende av jordbruket som näringskälla. Tack vare detta rationellt drivna jordbruk förmådde Zimbabwe producera ett överskott av vete och korn och var även storproducent av tobak.

Under 1990-talet växte missnöjet med Mugabes alltmer diktatoriska svågervälde. Inflation och arbetslöshet ökade, och en naturlig följd av detta var ett ökande inrikespolitiskt missnöje med regimen Mugabe. För första gången utmanades hans parti – Zanu-PF – av en seriös oppositionsrörelse i form av den nya Rörelsen för demokratisk förändring ledd av Morgan Tsvangirai, en före detta hög fackföreningsledare. Oppositionsrörelsen förmådde, i kraft av sin styrka, förhindra Mugabe från att vidtaga ännu mer despotiska åtgärder än han redan gjort. Följden blev att Mugabe i ett rasande tempo gav klartecken för en ”landreform” som innebar att så kallade krigsveteraner – av vilka somliga inte ens var födda då de aktuella striderna rasade – tog över vita storjordbruk. Oroligheter och pöbelfasorner med flera dödsoffer följde. Många vita farmägare, så viktiga för landets ekonomi, valde att lämna landet.

Allt detta medförde att Zimbabwes ekonomi lades i ruiner. Svält och misär inträdde. Robert Mugabe har hunnit bli 79 år och håller fortfarande maktens tyglar i ett fast grepp, även om han antytt att han under vissa villkor kan tänka sig överlämna makten. Han kan i alla fall trösta sig med att ha en trogen vän i Europa: Frankrikes president Jacques Chirac.

(*The American Spectator*)

Bush ökar utgifterna

Under det republikanska primärvalet 2000 var Steve Forbes en av de kandidater som tävlade med George W. Bush om att bli nominerad som Grand Old Party’s (GOP) presidentkandidat. Forbes hävdade att Bush var alltför ”liberal”, i detta fall när det gällde inställningen till offentliga utgifter. Enligt Forbes hade de offentliga utgifterna i Texas ökat med 36 procent när Bush var guvernör i delstaten. Bush ”talar som en konservativ men styr som en ny demokrat (New Democrat)”, menade Steve Forbes.

Den ekonomiska utvecklingen i USA – med bland annat ras i dollarns värde som följd – tyder på att Forbes kan ha haft rätt. Under den av president George

W. Bush utformade budgeten beräknas de federala utgifterna i USA ha ökat med 19,6 procent under de första tre åren av den bushska presidenttiden. Samtidigt uppvisade ekonomin som helhet en mycket mindre tillväxt. Utgiftsökningen hänger delvis samman med att Bush-administrationen ökat försvarsutgifterna och därtill gått i krig med terrorismen i Afghanistan och Irak; satsningen på det militära var nödvändig efter Clinton-administrationens nedrustning. Som en jämförelse kan nämnas att Reagan-administrationen under sina första tre år ökade försvarsutgifterna ungefär lika mycket som Bush-regeringen.

President Bush är dock betydligt mer hågad att låta de federala tillgångarna bekosta dyra sociala program än vad Reagan var. Reagan skar ned de icke-militära utgifterna väsentligt under sina första år i Vita huset medan Bush har låtit samma utgifter skjuta i höjden. Förutom det kostsamma – och nödvändiga – ”kriget mot terrorismen” har Bush godkänt extremt dyra program för att stödja jordbruket och utbildningen. Stora satsningar görs också inom det medicinska området. Samtidigt har den nuvarande presidenten inte visat någon vilja att skära ned utgiftsökningarna.

(National Review)

Yad Vashem jubilerar

Yad Vashem i Israel har det formella namnet ”Myndigheten för minnet av Förintelsens martyrer och hjältar”. Det är i år 50 år sedan denna institution, som är bekant för otaliga Israel-resenärer, skapades efter beslut i det israeliska parlamentet Knesset 1953. En mängd jubileumsaktiviteter är inplanerade under det kommande judiska året. Som sig bör har Yad Vashem världens mest omfattande arkiv med dokumentation om Förintelsen (över 60 miljoner sidor). Här finns också i ”The Hall of Names” en databas med namnen på alla kända offer för Förintelsen. Yad Vashem är ett internationellt centrum för förintelseforskning och publicerar varje år nya böcker, håller konferenser osv.

Den 16 september invigdes 50-årsjubiléet officiellt vid monumentet över Warszawa ghettot med Israels regeringschef och statschef närvarande. I samband härmed öppnades Yad Vashems nya besökscenter och bokhandel. Höjdpunkten under det judiska jubileumsåret blir invigningen av ett nytt museum. (Menorah)

Nordkoreanska kärnvapen?

Det har i årtal spekulerats i huruvida Nordkorea har tillgång till kärnvapen, eller i varje fall om man kan komma att utveckla det inom en relativt snar framtid. Den nordkoreanska regeringen söker utnyttja omvärldens oro så mycket som möjligt och brukar med jämna mellanrum av omvärlden kräva rundhänt bistånd i utbyte mot att man ligger lågt med kärnvapenutvecklingen. Regeringen Roh i Sydkorea, den part som har mest att frukta av ett Nordkorea med kärnvapenkapacitet, har på sistone börjat tvivla på den nordliga grannens nukleära förmåga.

President Roh Moo-hyun sade i en intervju med det amerikanska TV-bolaget ABC den 27 juli att Nordkoreas kärnvapenmässiga anspråk av allt att döma är överdrivna. Roh motsatte sig mot den bakgrunden de nordkoreanska kraven på att få formella säkerhetsgarantier från USA. Roh uteslöt inte att Nordkorea kan ha framställt

en smärre mängd plutonium men trodde inte att landet skulle kunna omsätta denna kvantitet i form av kärnvapen.

Samma åsikt har Chang Young-dal, ordförande i den sydkoreanska Nationalförsamlingens försvarskommitté, enligt en intervju återgiven i den engelskspråkiga tidskriften *Korea Now* i Seoul den 9 augusti: ”Även om Nordkorea skulle ha utvunnit plutonium i vapenskala, har de inte förmågan att utforma en kärnstridsdöms på 500 kilo eller mindre som kan fastsättas på en missil.”

De sydkoreanska uttalandena bygger på underrättelseuppgifter.

Profetissan Bardot

Den franska filmskådespelerskan Brigitte Bardot var en gång världens sexsymbol nummer 1. Under senare delen av sin levnad har hon dock mest gjort sig känd som politisk aktivist. Nyligen har hon kommit ut med boken *A Scream in the Silence* som gör att hon mest av allt framstår som en profetissa. Enligt rapporterna är Bardot oroad över det moderna livets ”orenheter” och

”samballets tilltagande dekadens”, bland annat manifesterad i den moderna konstens exkrementfyllda absurditeter vilka ”hyllas av jet-set-idioterna”. Bardot går även hårt åt *outré* (överdrivna) homosexuella som gnäller om ”fasansfulla heterosexuella” samt kritiserar ett straffsystem som är alltför mjukt för att använda giljotinen på barnamördare.

Inte ens dagens franska prostituerade vinner Bardots gillande: ”Våra underbara, snälla gatuvandrare har ersatts av flickor från Orienten, nigerianskor, resande, transsexuella, dragdrottningar, AIDS-bärare och andra trevliga flickor”, skriver Bardot – som bland annat är djuraktivist och nationalist – enligt uppgift från sitt bostadshus i St. Tropez, där hon lever med nio hundar, 40 katter och sin fjärde äkta man. Bardot klagar vidare över avkristningen i sitt europeiska hemland där moskéerna sprids ”medan kyrkklockarna tystnar på grund av prästbrist”: ”Jag är emot Frankrikes islamisering. I århundraden gav våra förfäder, forntidens människor, våra far- och morfäder, våra fäder, sina liv för att jaga iväg alla inkräktare som avlöste varandra.”

Det är alltför lätt att avfärda sådan kritik som överdriven och domedagsmässig. En rad studier och rapporter – varav en framlagd i TV1s ”Dokument utifrån” den 25/9 – visar dock att Frankrike, likaväl som andra öppna västdemokratier, utnyttjas hänsynslöst av islamistiska jihadfanatiker vilka vill spränga våra toleranta samhällen i luften och ersätta dem med islamistiska diktaturer av talibanmodell.

Så visst har Brigitte Bardot en poäng. (The American Spectator)

Dråp gav medborgarskap

I Norge blev en man från Kosovo 1987 nekad asyl. Fortfarande fem år senare var han kvar i Norge och kunde slå ihjäl en tjänsteman i Utlendingsdirektoratet. Han dömdes till fem års skyddstillstånd, vilket gjorde att han när han 2001 ansökte om norskt medborgarskap fick det beviljat. Trots att han dödat en av de tjänstemän som tidigare handlagt hans ärende!

Rättelse

På sidan 12 i förra *Contra* fanns under notisrubriken ”Otäck eller kysk” fel namn på den kyska kvinnogestalt som besjungits av Bellman. Rätt namn skall vara Susanna!

Lindh offer för sossesamhället!

★★★ Undertecknad har ett personligt minne av Anna Lindh. Det var när hon i egenskap av fritidsborgarråd i Stockholm i början på 1990-talet delade ut priser i skyttetävlingen "Brommastafetten" på Lövsta skjutbana i västra Stockholm. (Jag var där i egenskap av skyttetidskriftsredaktör). Hon kördes dit i bil, delade leende ut priserna och kördes därifrån lika snabbt som hon kommit. Skyttefolket föreföll nöjt.

Anna Lindh, som i likhet med många andra nutida toppolitiker aldrig haft ett jobb utanför politiken, inledde sin karriär som ordförande i Socialdemokratiska ungdomsförbundet (SSU) och blev därefter riksdagsledamot och borgarråd i Stockholm. Hon stod först i raden av "Palme flickor". Olof Palme var unga Annas förebild, möjligen jämte den kubanske revolutionären Ernesto "Che" Guevara vars porträtt hon hade på väggen i sin ungdom.

Efter valet 1994 valdes Anna Lindh in i Ingvar Carlssons regering som miljöminister, innan hon 1998 efterträdde Lena Hjelm-Wallén som utrikesminister. Även de av oss som tidigare förhållit oss skeptiska till palmeisten Lindh måste medge att hon visade sig vara en representativ utrikesminister, som att döma av uppskattande eftermälen av några av världens stora hade en god förmåga att etablera personliga och vänskapliga internationella kontakter. Hon var ett klart lyft jämfört med de flesta av sina föregångare.

Anna Lindh var dock ingen utrikespolitisk nydanare. Hennes uppgift var att företräda Sverige i allmänhet och regeringen Göran Perssons utrikespolitik i synnerhet. Den persson-lindhnska utrikespolitiken var dessbättre betydligt mer balanserad i exempelvis Mellanöstern-frågan än den tidigare palme-anderssonska varianten.

Svenska folket visade prov på modnad genom att i stora skaror gå och rösta i folkomröstningen om EMU. (Foto: Tommy Hansson)

Sorgen lade sig tung över Sverige efter mordet på utrikesminister Anna Lindh, särskilt bland dem som delade hennes beundran för "Che" Guevara och Olof Palme. (Foto: Tommy Hansson).

Göran Persson gjorde för något år sedan det första Israel-besök en svensk statsminister (Erlander) gjort på cirka 40 år. Detta hindrade inte att Anna Lindh kunde vara orättvis i Israel-frågan.

I *Contra* 3 2002 hade vi över en artikel om en proisraelisk demonstration rubriken "Anna Lindh en skammens utrikesminister", vilket var ett citat från ett tal som hållits av Judiska församlingens ordförande Lena Posner-Körösi. "Det är skandal att hon 'fördömer' Israels militära svar på terrorattackerna, medan hon bara 'beklagat' självmordsbombarnas verksamhet", framhöll Posner-Körösi. I efterhandsbeskrivningarna av Lindhs utrikesministergärning talades det vidare andäktigt om att hon haft "modet" att kritisera USAs krig mot terrorism i Afghanistan och Irak. Vad det "modet" skulle ha bestått i förklarades aldrig. Inte heller kunde Lindh avhålla sig från att ge en politiskt korrekt känga åt Silvio Berlusconi då Italien övertog EU-ordförandeskapet.

Anna Lindh blev bara 46 år. Vi beklagar hennes tragiska öde och sörjer förlusten av en kompetent regeringsledamot och

en medmänniska. Samtidigt finns det anledning vända sig mot den sentimentalistiska skönmålning som stora delar av massmedia hängav sig åt den närmaste tiden efter mordet och som lade en tung, förlamande hand över folkomröstningen om EMU; de inplanerade TV-debatterna förvandlades nu till deprimerande likvador. En förhandsgissning var, att många av sympati för Anna Lindh skulle hedra hennes minne genom att rösta "ja". Så blev det som bekant inte, utan många röstade nog för "det gamla och vana" – alltså den hundraåriga svenska kronan – i den osäkerhet Lindh-mordet medförde.

Dessutom är det nog så, att Anna Lindhs popularitet i folkdjupen övervärderades betydligt av hagiograferna dagarna efter mordet. Hon var förstas uppskattad i den socialdemokratiska partiapparaten och i vissa andra kretsar inklusive hemstaden Nyköping och födelsestaden Enköping. Men därutöver? "Folkkär" var hon knappast, och inte var det i första hand mänsklig värme som lyste fram ur det tandrika leendet och den isblå blicken.

När allt annat är sagt kommer man inte ifrån att Anna Lindh föll offer för det materialistiska samhälle hon själv varit med om att forma med dess tilltagande värdenihilism och moraliska förvirring ledande till ökande kriminalitet, drogmissbruk och fundamental otrygghet. Anna Lindh hjälpte till att bygga detta samhälle och fick betala ett mycket högt och grymt pris härför.

Tommy Hansson

Skribenten och politikern Ture Nerman var en av 1900-talets mest uppmärksammade opinionsbildare i Sverige. Med sin trotsiga stil var han länge en röd ikon. När Lenin med sällskap anlände till Stockholm under

resan från Schweiz till det revolutionära Petrograd 1917, var den unge kommunisten Ture Nerman bland dem som fick ta emot de celebra gästerna. I dag är Nerman nog mest ihågkommen för den av honom redigerade tidningen *Trots*

Allt!, som retade gallfeber på Nazityskland. Att Ture under senare delen av sin levnad blev antikommunist och varm Amerika- och NATO-vän har retuscherats bort av mediavänstern.

Livslånge rebellen Ture Nerman

★★★ 1967 publicerades på Andromeda förlag en 99-sidig skrift med titeln *Sverige på glid*. Författare var den 80-åriga skriftställaren Ture Nerman. I skriften redovisar författaren – i starkt komprimerad form – sin syn på 60 års nationell och internationell utveckling, det vill säga sedan han 1906 anslöt sig till arbetarrörelsen. Vad som borde ha väckt stor uppmärksamhet var den gamle vänsterradikalens uppgörelse med den marxistiska Vietnam-vänstern och hans ställningstagande för USA och Syd-vietnam i Vietnamkriget. Vid den tid Nermans uppgörelse kom ut hade emellertid revolutionsvänstern tagit kontroll över medieapparaten, och röda högeravvikare möttes i bästa fall av iskall tystnad.

Nerman börjar med en samtida lägesrapport över Välfärdssverige och kopplar ihop denna med det oroande världsläget. Flyhänt skissar författaren upp förhållandena i Väst- respektive Östeuropa och ger i sammanhanget en snabbanalys av kommunism, socialism och kapitalism. Han är ursinnig över nyvänsterrörelsens samhällsinflytande. Helnykteristen Nerman passar också på att ge en känga åt det socialdemokratiska folkhemmets oförmåga att komma till rätta med alkoholbruket bland ungdomen.

Det som intresserar oss mest är Ture Nermans syn på den i samhället växande

USA-kritiken. Han skriver (sidan 56):

”Över huvud är det betecknande, att det svenska folk som nu låter driva sej till hat mot USA sommaren 1940 lika fromt önskade fred – Hitlers fred. På samma sätt är det betecknande, att tonåringarna, som historiskt okunniga exploateras i USA-hat

– kanske i vardagslag klädda i avlagda uniformer märkta US Army – med begärlighet slukar den sämsta exporten från USA: dåliga deckare och gangsterböcker, film, serier och pop av enklaste slag, amerikansk slang och negerprimitivitetens trumdunk. Frihetsdraget, det bästa i USA:s arv från det gamla Europa, det fattar man inte, det hatas som våld. Men kanske är kritiken mot USA:s militärpolitik djupast en artighet. På diktaturena i öster har man inte de moraliska anspråk som man dock har på den stora demokratin i väster.”

Ture Nerman gisslar vidare Vietnam-vänsterns förkämpar Göran Therborn, Jan Myrdal, Karl Vennberg, Artur Lundkvist, Sara Lidman med flera; denna typ av

av Tommy Hansson

vänsterfolk kallar Nerman ”Hatets ’pacifister’.” FNL-aktivisternas militanta aktioner av typ flaggbränning och mötesstörningar nämner han ”nazistfasoner” och varnar för den växande nihilismen.

Nermans kritik av den nymornade 60-talsradikalismen är tidsbunden men skulle ha passat lika bra i dag, en mansålder senare, när vi dagligen matas med uppgifter om svenska ”freds”aktivister som angriper brittiska militärbaser, hindrar israelisk polis och militär i deras terroristbekämpning, skriker besinningslöst mot Bush-administrationen, demolerar delar av Göteborgs affärscentrum, brukar våldsmetoder mot djuruppfödarens verksamhet med mera. Och när samhällsväldet leder till utrikesministermord.

Men Sverige Anno Domini 2003 är inte längre ”på glid” – det har med god marginal rutschat ner i det nihilismens ruttande träsk Ture Nerman varnade för!

Krig och revolution

Innan Ture Nerman sent omsider nådde fram till sin kritik av den moderna vänsterrörelsen hade han under mer än ett halvsekel stått på de röda barrikaderna, först som kommunist, därefter som socialdemokrat. I yngre år var han även en ambitiös poet och är för all framtid bekant som textförfattare till den underbara ”Den vackraste visan om kärleken” (se text på sidan 17). Den pacifistiska dikt som sången bygger på är hämtad ur diktsamlingen *Fruentimmer* från 1918, Första världskrigets slutår, vilket många idealistiska fredsvänner trodde skulle innebära inledningen till en evig världsfred. Så blev det ju inte, men Nermans och Lille Bror Söderlundhs visa har förvisso åldrats med behag!

Ture Nerman föddes i Norrköping den 18 maj 1886 som äldste son till bokhandlare Janne Nilsson och dennes hustru, Ida född Nordberg. Familjen skulle två år senare

Ture Nerman och Carl Lindhagen tar emot Lenin med resällskap vid Stockholms central 1917. Nerman och Lenin längst till höger. I mitten Zinovjev med son.

utökas med tvillingarna Birger och Einar Nerman, vilka både skulle låta tala om sig – Birger blev arkeolog och så småningom chef för Statens historiska museum i Stockholm, Einar känd konstnär och mannen bakom etiketten till tändsticksfabrikatet "Solstickan".

Liksom så många andra borgerliga socialister fick Ture Nerman tidigt en aversion mot religionen. Han kom att uppfatta religiösa människor som "oäkta och tilljord". Ture valde ändå att konfirmera sig.

Att bokhandlarsonen fick ett tidigt intresse för litteratur är inte att förundra sig över. Den unge Nerman kom tidigt att skriva vers. Han blev 1903 student i Norrköping. Därifrån bar det i väg till Uppsala, där de humanistiska studierna slutade med att unge Nerman år 1908 i god ordning tog ut sin filosofie kandidat-examen.

Vid 22 års ålder, var Ture Nerman fullt utbildad socialist. Han hade några år tidigare tagit djupa intryck av Leo Tolstojs pamflett *Betänken eder*, vilken blev en "väckare" i freds- och religionsfrågor. Intresserad av internationell politik hade unge Nerman blivit genom Rysk-japanska kriget 1904–05, som slutade med katastrof för Tsarrysland. Vid denna tid sköts ryske Finlands-guvernören Bobrikov, "Bobban" kallad, till döds i Helsingfors av socialisten Eugen Schauman, under det att tsaristiske inrikesministern von Plehve sprängdes i luften av en anarkist som också var polissspion. 1905 lösgjorde sig Norge från Sverige medan revolutionen bröt ut i Ryssland.

Zimmerwald

Varje porträtt av Ture Nerman blir ofullständigt, om man inte väger in hans gärning

Den vackraste visan

(text: Ture Nerman, musik: Lille Bror Söderlundh, ingick i vissamlingen *När skönheten kom till byn* 1939)

Den vackraste visan om kärleken kom aldrig på pränt.
Den blev kvar i en dröm på Mont Martre hos en fattig Paris-student.

Den skulle ha lyst över länderna och tvingat en vår på knä och en värld skulle tryckt till sitt hjärta en ny, en ny Musette.

Han skulle ha vandrat vid kajerna med en blek liten blåögd Lucile och diktat violer och kyssar nu en natt i april.

Den vackraste visan om kärleken kom aldrig på pränt.
Den begrovs i en massgrav i Flandern med en fattig Paris-student.

som språkförnyare med radikala reformkrav gällande stavning och skriftspråk. 1917 gav han ut skriften *Förnuftig svensk skrift*. Under sin mest radikala ungdomstid ansåg Nerman att man skulle skriva precis som man talade. Alla stumma stavelser och bokstäver som inte uttalades skulle således avskaffas: jus i stället för ljus, jur och jungel i stället för djur och djungel, jöra och jissa i stället för göra och jissa, salm i stället för psalm, jul i stället för hjul. Och så vidare. Språkradikalen Nerman modererades med åren, men i ett par avseenden höll han fast vid sin ungdoms föresatser – han skrev alltid sej, dej och mej i stället för sig, dig och mig samt opp i stället för upp. Han hade också nöjet att se en av honom förespråkad reform fullt genomförd – slopandet av verbens pluralformer.

Sitt första fasta arbete fick Ture Nerman storstrejkskåret 1909, då han inträdde i tidningen *Nya Samhällets* tjänst i Sundsvall. Då tillhörde han sedan tre år tillbaka Socialdemokratiska ungdomsförbundet (SSU) som hade grundats av bland andra Per Albin Hansson och Zeth Höglund. 1908 hade han dömts för att ha distribuerat det antimilitaristiska flygbladet "Tänk först, handla sedan" av Leo Trotskij. Nerman var redaktör i *Nya Samhället* 1910–15 och trivdes med jobbet. Här fick han möjlighet att inte bara propagera för socialistiska ideal utan också att gå i bräschen för sin

svenska språkförnyelse.

Den socialistiska rörelsen i Sverige var från början internationellt orienterad. Ungdomsinternationalens ordförande, den efter Första världskrigets slut av den tyska polisen mördade Karl Liebknecht, talade exempelvis vid en svensk SSU-kongress i förra seklets början. Men inte nog därmed. 1915 deltog Nerman som svensk delegat vid en hemlig, internationell socialistkonferens i Zimmerwald i Schweiz med schweizaren Robert Grimm och italienaren Oddino Morgari som ledande män. En viss rysk revolutionär som kallade sig V.I. Lenin (han hette egentligen Uljanov) var med. "Lenin, centralfiguren", skriver Nerman i memoarboken *Allt var rött* (KFs förlag 1950), "satt där med ett ständigt sarkastiskt leende över sitt röda pipskägg, och bakom den runda, skalliga hjässan drömde väl häftigare aktioner än Zimmerwald skulle komma att dra opp" (sidan 171).

Andra bemärkta revolutionärer i Zimmerwald var Trotskij samt Lenins vapendragare Grigorij Zinovjev, båda senare utrensade och mördade av Stalin.

Mötte Lenin

Och hur var det nu med Lenins berömda stopp på Stockholms centralstation den 13 april 1917? Bakgrunden till Lenins och hans hejdukars resa från den bekväma exilen i Schweiz var mensjevikernas Februarierevolution med den talföre advokaten Alexander Kerenskij som galjonsfigur.

"Den 13 april kom Lenin och hans grupp från Schweiz genom Tyskland i det beryktade slutna tåget med den tyska generalstabens medgivande – den räknade med att hans nedrivande arbete i Ryssland skulle gagna Tyskland." Så skriver Ture Nerman i *Allt var rött* (sidan 200). Den svenske kommunisten Otto Grimlund hade mött Lenin med sällskap vid färjan i tyska Sassnitz och därefter följt samlingen till Stockholm. Nerman och Lindhagen fick uppdraget att möta vid Stockholms central. På en fråga från tidningen *Politiken*, som Nerman representerade, svarade Lenin-Uljanov (sidan 201): "Det viktigaste är att komma till Ryssland fortast möjligt. Varje dag är dyrbar." Lenin kunde vidare informera svenskarna om att allehanda svårigheter för resan gjorts av flera regeringar, däribland givetvis den ryska.

Från centralen tågade Nerman och Lindhagen med revolutionspatrasket iväg till hotell Regina vid Drottninggatan. Under

promenaden pratade Lenin på och frågade hur ”zimmerwaldarna” i Sverige arbetade. På Regina ordnades ett sammanträde mellan ryssarna och svenskarna Nerman, Lindhagen, Fredrik Ström, C.N. Carleson och Karl Kilbom. Mötet sände även iväg ett uppmuntrande telgram till den för tillfället häktade ”Zäta” Höglund i rannsakningshäktet med följande lydelse (sidan 202): ”Var hälsad snart åter till friheten och striden! För ryska och svenska vänner: Lenin, Ström.”

Det mest anmärkningsvärda med mötet var väl annars att ryssarna, med Lenin i spetsen, fick svenskarna att skriva under ett dokument vari de svenska kommunisterna uttalade sin förvisning om, att resan genom Tyskland inte hade något att göra med kommunisternas hemliga samverkan med Kaiser Wilhelms generaler. Alltså en ren lögn! Den 16 april anlände sedan Lenin med följe till Petrograds Finlandsstation och började direkt förbereda den statskupp, som på hösten samma år röjde väg för 74 års blodig kommunistdiktatur.

1918 bevitnade Ture Nerman, ledande medlem av Sveriges socialdemokratiska vänsterparti, då ”Svenska brigaden” hylades av stockholmarna efter att ha ingripit på den vita sidan i Finska frihetskriget. Nerman kallade högt och ljudligt brigadörerna för ”Mördare”, vilket renderade honom 75 kronor i böter.

Hexametertal och radiodebatt

Det var omvälvningen i Ryssland som ledde fram till splittringen av arbetarrörelsen i kommunister och socialdemokrater. Ture Nerman tillhörde de förstnämnda. 1916–17 fungerar han efter sejouren i Sundsvall som redaktör för partitidningen *Politiken*. Som tidningsman och författare kom han i kontakt med en mängd intressanta kulturpersonligheter, utlänningar såväl som svenskar. Av utrymmesskäl skall jag här nämna en enda av dessa, nämligen diktaren Dan Andersson som jämte Nerman ingick i en grupp lyriker kallad ”De tretton unga”.

Andersson, numera ansedd som något av nationalskald, hade Nerman lärt känna under sin tid i Sundsvall och kom också att träffa honom senare i Stockholm. Dan Andersson beskrivs av Nerman som en romantisk gestalt vars ”säregna, tjugusende personlighet med dess underliga motsättningar fängslade starkt den som kom i beröring med honom” (sidan 246). Dan var enligt Nerman aldrig partiman eller po-

litiker men själv en radikal personlighet. Bland de dikter Andersson skickade till Nerman i dennes egenskap av tidningsman var den klassiska ”En spelmans jordafärd”. Dan Andersson dog i cyanväteförgiftning på ett hotellrum i Stockholm 1920, bara 32 år gammal.

Åter till politiken!

”När det svenska kommunistpartiet omedelbart före sin sprängning hösten 1929 satte opp T. Nerman som tvåa till förstakammarvalet i Stockholm, var det för min del en ren formalitet”, skriver Ture Nerman på sidan 11 i sin tredje och sista memoarbok *Trots allt!* (1954). Han hade inget hopp om att bli invald i riksdagen, eftersom partiet bara kunde ta ett mandat och nummer ett var Oskar Samuelson. Hösten 1930 hoppade emellertid Samuelson av vilket gjorde Nerman till förstanamn på kommunisternas valsedel. 44 år gammal kunde han inträda i riksdagens första kammare, det dåvarande svenska parlamentets ”senat”.

Ture Nermans jungfrutal i kammaren den 17 januari 1931 har gått till historien därför att det avlevererades på det klassiska versmåttet hexameter. Bland åhörarna fanns, förutom brodern Birger Nerman, dåvarande kronprins Gustaf Adolf med kronprinsessa och dottern Ingrid. Vid denna tid hade Nerman redan börjat få vissa betänkligheter beträffande kommunismens förträfflighet beroende på stalinismen i Sovjet och utvecklingen av Kommunistiska internationalen (Komintern).

Första riksdagsresan för Ture Nerman varade till 1937, då han blev utkastad ur partiet och Komintern. Det kan nämnas att han den 12 september 1932 fick vara med som deltagare i den första svenska valdebatten i radio, representerande ”Kilbom-kommunisterna”. Meddebattörer var Axel Pehrsson i Bramstorp (bondeförbundet), Nils Wohlin (högern), Ivar Österström (de frisinnade), John Bergvall (liberalerna) samt Ernst Wigforss (socialdemokraterna). Debatten skall enligt samtida vittnesmål ha hållits i ”älskvärd gentlemannaton”.

Det var då, det!

Antifascism och Trots Allt!

Vi har nu kommit fram till Ture Nermans verkligt bestående insats i svenskt samhällsliv, som redaktör för tidningen *Trots Allt!* som debuterade den 1 oktober 1939. Dessförinnan hade Nerman liksom många andra upprörts över utvecklingen på 1930-

talet omfattande Mussolinis och Hitlers maktövertagande i Tyskland och Italien och den terror som följde i spåren därav, den tragiska utvecklingen i Österrike, den fascistiska Laporörelsens frammarsch i Finland, Stalins terror och åtföljande skräckvälde i Sovjetunionen efter mordet på Kirov 1934, japanernas aggression i Asien och inte minst inbördeskriget i Spanien. Något måste göras!

Nerman beskriver i sin tredje memoarbok hur en grupp kulturpersonligheter först bildade föreningen Kulturfront 1935. Bland styrelsemedlemmarna 1935–36 märks arkitekt Sven Markelius (ordförande), docent Nils Silfversköld (vice ordförande) och professor Israel Holmgren, den senare riksdagsmannakollega till Nerman, obändig demokratikämpe och flitig författare av antinazistiska skrifter. Föreningen gav ut tidskriften *Kulturfront* samt arrangerade föredrag och diskussioner. Efter hand uppstod dock en ideologisk konflikt mellan föreningens konsekventa antitotalitarianer och kommunistiska medlöpare – de senare vägrade ta avstånd från förtrycket i Stalins Sovjet. ”Kulturfront hade dokumenterat sej som en stalinistisk täckorganisation”, skriver Nerman (sidan 53). Nerman, Israel Holmgren och några till valde då att utträda ur Kulturfront, som senare dök upp i samband med *Folket i Bild* och fortsatte bedriva kommunistpropaganda.

Efter Kulturfronts haveri kom Antifascistisk samling, som också attraherade ett antal kulturpersonligheter och gav ut månadspublikationen *Antifascistisk samling*. Lokalavdelningar bildades ute i landet.

I augusti 1939 gick Hitlers Tyskland och Stalins Sovjet samman i Molotov-Ribbentrop-pakten, och en vecka senare tågade Tyskland in i Polen och startade Andra världskriget. Den 30 november överföll Sovjet Finland. *Trots Allt!* sprang fram ur det behov Ture Nerman med flera kände att starta en frispråkig, antinazistisk tidning. Den judiske affärsmannen Rudolf Feinberg ordnade fram startkapitalet. Nerman började med att i de första numren publicera namnen på medlemmarna i Riksföreningen Sverige-Tyskland för 1938. Försättningen skulle gå i samma stil, vilket ledde till att *Trots Allt!* jämte i första hand *Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning* under ledning av Torgny Segerstedt mer än en gång drabbades av samlingsregeringens och därmed censurans vrede.

Denna inställning varade i stort sett till och med 1943, då det började gå dåligt för

Tyskland i kriget och regeringen Per Albin Hansson blev alltmer västvänlig.

Mot ”mörksens makter”

”Världskriget nr 2 var något helt annat [än nr 1]”, skriver Nerman (sidan 82), ”ett demokratins försvarskrig, ett frihetens heliga krig mot mörksens makter, även om ’demokratierna’ inte var några hundra procentiga ljusens änglar och även om Stalin knuffades med på rätta sidan. Trots allt! var icke neutral i andra världskriget. Den kom just till som ett kamporgan mot den andliga neutraliteten.” På ett annat ställe i sina memoarer (sidan 112) skriver Nerman: ”Sverige var officiellt neutralt under Hitlers världskrig, och svenska folket i stort ärligt neutralt – fromt och menlöst som Birger Sjöbergs Frida.”

De tre åtal *Trots Allt!* drabbades av beaktade Nerman uteslutande som god reklam. Första gången tidningen åtalades var den 23 november 1939, då Ture tvingades stå till svars i Stockholms rådhus för en ledare som använt ord som ”skräckvälde” och ”det nazistiska gangsterväldet” om Hitlers regim. Det kan nämnas att Nerman inför rätten hindrades från att påpeka, att Tyskland hade bedrivit propaganda mot Sverige: ”Jag fick alltså inte inför svensk domstol försvara svenska regeringen.” Slutligen befanns tidningsutgivare Nerman skyldig till brottslig verksamhet och dömdes till tre månaders ovillkorligt fängelse för att ha skrivit sanningen om nazismens terror! Straffet avtjänades på Långholmen i Stockholm.

Andra åtalet, där Nerman vid rättsförhandlingarna tilläts argumentera betydligt friare än vid ”första resan”, slutade med frikännande. Tredje åtalet, 1940, gällde bland annat en artikel om ”Bruna marinen” som handlade om en pronazistisk cellbildning i svenska flottan. Bakgrundsmaterialet hade kommit från den färgstarka aktivisten Amelie Posse, Tisdagsklubbens ordförande. Också denna gång friades tidningen.

Icke minst kom *Trots Allt!* och dess oförskräckte redaktör/utgivare att engagera sig för det av tyskarna ockuperade Norge. Detsamma gällde den ideella föreningen Tisdagsklubben, som samlade gräddan av det antinazistiska motståndet i Sverige. En bland många gästföreläsare i klubben var ”radiomajoren” Arvid Eriksson, välkänd och effektiv försvarspropagandist i radion; Eriksson var ett tag föreslagen som ny chefredaktör för *Dagens Nyheter*, men det blev som bekant Herbert Tingsten i

Ture Nerman längst till höger med Gillis Hammar och Malcolm Lilliehöök och tidningen Trots Allt!

stället. Eriksson tog så småningom över ledarskapet för Försvarsfrämjandet.

Såväl *Trots Allt!* som Tisdagsklubben fortfor att existera några år efter krigsslutet men självdog småningom efter den allierade segern. 1960 bildades emellertid Nya Tisdagsklubben på initiativ av Ellen Hagen; 74 personer kom till det konstituerande sammanträdet. Ture Nerman var också här, jämte bland andra Birger Nerman och riksdagsman Manne Ståhl, ledande. Den nya föreningen såg som sin främsta uppgift att bilda opinion mot kommunism och vänstervridning internationellt och nationellt. Bland ordförandena genom åren märktes Birger Nerman, Åke Thulstrup och Ann-Marie Bratt. Flera av *Contras* medarbetare fanns med i kretsen kring Nya Tisdagsklubben på 1970-talet.

Argument

1946–53 representerade Ture Nerman socialdemokraterna i riksdagens första kammare tack vare att hans namn förts fram av gamle kommunistkumpanen Zeth Höglund, som också blev sosse på äldre dar. Då hade Ture omedelbart efter krigsslutet medverkat i den så kallade bedömningsnämnden, som hade att ta ställning till hur man skulle hantera personer som under kriget misstänkts vara eller var nazister eller pronazister. Det finns bedömare som menat att Per Albin Hansson genom att ge Nerman detta jobb ”tämjde” en besvärlig oppositionell, men så såg Nerman själv inte på saken utan menade att det var en ”intressant upplevelse”. Bland kollegerna märktes Arthur Lindhagen och Rickard Sandler.

På första kammarens Stockholms-bänk

fick livslänge rebellen Ture sällskap av partivännerna Georg Branting, Valter Åman och Karl Wistrand, högermannen Harald Nordenson samt kommunisten Gunnar Öhman. Ture kom personligen utmärkt väl överens med alla. När det gällde att rösta fram en efterträdare till den 1946 avdöde ”landsfadern” Per Albin, stödde Nerman Gustav Möller framför Tage Erlander. Utrikespolitiskt stod Ture Nerman helt och fullt på det demokratiska västerlandets sida. ”I riksdagsgruppen var jag alltså ensam helt för Västerlandet, mot neutralitetens flirt med våldet och ofriheten”, framhåller Ture (*Trots allt!* sidan 212). Som var för en svensk anslutning till Atlantpakten (NATO)!

1951 försökte Nerman i riksdagen få åldern för straffbar homosexuell förförelse höjd från 18 till 21 år: ”Det var absolut hopplöst i tidens överdrivna tolerans mot allt snedvridet och abnormt”, fastslår Ture Nerman i sin sista memoarbok (sidan 218) och fortsätter: ”Från försvararna av slappheten kan man få höra så kusliga repliker som att det abnorma är lika naturligt och värt hänsyn som det normala.”

Efter sin andra tur i riksdagen fortsatte Ture oförtrutet sin opinionskamp med argument för frihet och rätt. När Svante Hjertstrand började publicera sin välkända tidskrift med just detta namn 1965 fanns Nerman med bland supportrarna och lät även tidskriften trycka ett avsnitt ur *Sverige på glid*.

Ture Nerman avled vid 83 års ålder 1969.

Svante och Ture kolleger i Nya Tisdagsklubben

★★★ Civilingenjör Svante Hjerstrand, under många år utgivare av *Argument för Frihet och Rätt* samt medlem i Nya Tisdagsklubben, tillhörde Ture Nermans vänskrets på 1960-talet.

–Vi var båda med i Nya Tisdagsklubben, säger Svante. Ture Nerman fanns med i gänget kring *Argument* och var mycket intresserad av tidningens innehåll. Han kom med många uppslag och idéer. Ture var framförallt varm Amerika-vän och såg det som en trygghet att USA var ledande i NATO. Han var ju strålande klartänt och uttrycksfull.

När Nermans uppgörelse med Vietnamvästern och utvecklingen i Sverige under socialdemokraternas ledning – *Sverige på glid* – kom ut var det självklart för Svante och *Argument* att publicera ett utdrag ur boken och dessutom en intervju med författaren. Nerman jämför i intervjun (*Argument* mars 1967) den svenska FNL-pöbelns gatuaktiviteter med Hitlers SA-trupper! Ture Nerman dundrar: ”Över huvud bryter den undre världen in på alla områden och den får tyvärr stort utrymme i pressen, som tjänar pengar på att vädja till de lägsta drifterna och sprida massuggestion i sensation hur vidrig som helst – även kelande med mördare.”

Svante Hjerstrand, vid 83 års ålder alltjämt flitig insändarskribent i bland annat *Svenska Dagbladet*, träffade Ture Nerman första gången i samband med engagemanget för Katanga 1961.

–Vi och våra meningsfränder protesterade mot att FN lade sig i Katangas utbrytning ur Kongo, som blev självständigt 1960. När Hammarskjölds plan kraschade i Ndola 1961 fick det nyligen självständiga Katanga och dess president, Moïse Tshombe, mer eller mindre skulden. Trots att mötet med Tshombe, som Hammarskjöld var på väg till när flygplanet slog i backen, skulle ha inneburit en stor prestigevinst för Tshombe. Undersökningar har också visat att det var en olycka och inget annat.

Hjerstrand och Nerman tillhörde alltså den opinionsgruppering, Katangakommittén,

som av vänstern i föraktfulla ordalag brukar benämnas ”Katangalobbyn”.

–Vi ansåg att Katanga gjorde rätt som bröt sig ur Kongo och samarbetade med belgarna. Där var ett väl fungerande samhälle med utomordentliga skolor och sjukhus. Och Tshombe, som först var president i Katanga, blev ju sedan en kort tid premiärminister i hela Kongo. Det var en bra kille!

Under det att Ture Nerman med sitt ställningstagande för det fria Katanga på 60-talet närmade sig slutet på sitt liv och politiska engagemang, innebar samma ställningstagande för Svante Hjerstrand början. Svante arbetade ideellt vid Örjansgården i Rönninge under ledning av Mikael Hoffman, som ledde de internationella studentprotesterna mot ryssarna och bedrev hjälparbete vid Ungernrevolten 1956.

–Det var inte FN:s uppgift att gå in i Katanga, slår Svante Hjerstrand fast. Vi fick också kontakt med den välkände skribenten Ebbe Linde, som skrev om Katanga på DN Debatt. Även Gillis Hammar, pensionerad rektor vid ABF och en nära medarbetare till Ture Nerman, kom med i gänget. Vi var 14–15 personer som träffades regelbundet. Själv redigerade jag *Katangakommitténs meddelanden*. I kommittén ingick jag, Ture, hans bror Birger Nerman, Hammar, Kay Curry Lindahl med flera. Också professorn i folkrätt, Torsten Gihl, kom med, liksom den då unge högerpolitikern Birger Hagård.

–Vi var alla upprörda över FN:s ingripande i Katanga, säger Svante Hjerstrand. Argast och mest uttrycksfull var nog den ytterst kultiverade Torsten Gihl, som skrev ett särskilt kapitel om Katanga i sin stora bok om *Freden och säkerheten*. 1962 kom professor Frankiel, rektor för universitetet i Katangas huvudstad, Elisabethville [nuvarande Lubumbashi], och höll föredrag på Operakällaren i Stockholm. Han var något av Tshombes ”grå eminens”.

Svante minns att Katangakommittén hade tillgång till den främsta sakkunskapen och ytterst samvetsgranna medlemmar:

–Det är så många som borde nämnas, bland andra flygaren Bengt-Åke Bengs samt Gösta Langenfeldt.

Katanga tvingades av FN med hugg och slag tillbaka in under Kongos överhöghet medan Tshombe avsattes, kidnappades till Algeriet och slutligen dog i fångenskap 1969 utan att omvärlden lyfte ett finger. Utgången i Katanga innebar ett utrikespolitiskt genombrott för den marxistiska vänsterrörelsen. Facit har vi i dag med den katastrofala utvecklingen i Kongo.

För Svante Hjerstrands del avlöstes Katanga-frågan av engagemang till förmån för den USA-ledda motståndskampen mot kommunismen i Sydvietnam, inte heller den framgångsrika sett med västdemokratiska ögon. 1965 började han ge ut den gratisdistribuerade tidningen *Argument för Frihet och Rätt*.

–Efter tre nummer var pengarna slut, minns Svante, som i alla fall lyckades ge ut tidningen i ett par decennier tack vare generösa bidrag från läsekretsen. Utgivningen av *Argument* krävde stora ekonomiska och yrkesmässiga uppoffringar vilket medfört att pensionen för Svante i dag är i knappaste laget.

Svante var med vid Ture Nermans borgerliga begravning i Räcksta kapell hösten 1969 – också Tshombes dödsår – där Gillis Hammar var officiant.

Tommy Hansson

Ett besök i tsarens palats

★★★ Livadijapalatset i utkanten av Jalta på Krim är främst känt för två saker: det var sommarresidens för den ryska tsarfamiljen och det fungerade som möteslokal för segrarmakternas ledare vid den bekanta konferensen i februari 1945, då kriget praktiskt sett var vunnet. Palatset är i dag ett välbesökt turistmål.

Själv hade jag nöjet att besöka Livadijapalatset under min Ukraina-resa i april i år (se reportage i *Contra* 3/2003). För att komma fram till palatset måste man först passera ett antal salustånd och påstridiga försäljare av diverse krimskrams, såsom gamla militära sovjetmedaljer, uniforms-persedlar, billiga smycken, pipor, babusjkor och så vidare. Utanför ingången till palatset måste den som vill inträda ta på sig ett par otroligt obekväma tofflor, som sedan hänger och slänger kring fötterna under den guidade rundvandringen genom palatset. Men den lilla uppoffringen är besöket värd!

Det var alltså i detta eleganta kejsar-palats som segrarmakternas stora träffades för att göra upp om världens öden i februari 1945 medan kriget ännu pågick: Sovjets Josef Stalin var värd för USAs president Franklin D. Roosevelt och Storbritanniens premiärminister Winston S. Churchill med respektive staber. Konferensen blev, som alla vet, en triumf för Stalin som nu stod på höjden av sin makt. Han lindade den sjuklige (och snart döde) Roosevelt kring sitt ena lillfinger trots att den senare hade räknat med att det skulle bli tvärtom. Churchill försökte hindra alltför stora eftergifter till Sovjet men lyckades dåligt; Churchill var själv med och överlade med

Artikelförfattaren på samma plats på Livadijapalatsets gård där världens store fotograf-erades i vinterklädsel i februari 1945.

Stalin om det efterkrigstida inflytandet för Öst respektive Väst.

Det var här som USAs dåvarande utrikesminister Edward Stettinius i ett anfall av alltför stor öppen hjärtighet trampade ordentligt i klaveret och anförtrödde åt Stalin, att västmakterna i sin telegramväxling plägade kalla Stalin "Uncle Joe". En opassande intimitet av detta slag behagade inte alls den georgiske sovjetdiktatorn, som blev topp tunnor rasande! Med på konferensen var även den amerikanske utrikestjänstemannen Alger Hiss, medlem i USAs kommunistiska parti och sovjetspion som skulle avslöjas av avhop-pade kommunisten Whittaker Chambers några år efter kriget.

Så visst erfar man historiens vingslag när man trampar igenom palatsets många rum och kommer ut på den palmbevuxna gården där det berömda fotot av de tre

stora, sittande i vinterklädsel bredvid varandra, togs. Några decennier innan de plåtades på beskrivet sätt befolkades palatset av den kejsarliga familjen, som ibland tillbringade några sommarveckor här. De kejsarliga trivdes som regel dock bättre i skärgården i storfurstendömet Finland, där särskilt siste tsaren, Nikolaj II, med stor glädje badade, spelade tennis och minigolf samt umgicks med fiskarbefolkningen. Också tsaritsan samt de fyra döttrarna och tronföljaren Aleksej älskade den finska skärgården.

Men visst var de i Livadija då och då. Jalta var ett tillhåll för den yppersta societeten i Ryssland, även om det ju geografiskt ligger i Ukraina. Man känner sig som en inkräktare när man traskar omkring i de gräsliga tofflorna bland tsarfamiljens personliga bohag och trängs med tyska cyklist-er och amerikanska tanter med blått hår. Här hänger en vacker gobeläng avbildande Nikolaj, kejsarinnan Alexandra samt den blödarsjuka tronföljaren. Det var en lycklig familj som till slut föll offer för revolutionen och mördades på Lenins direkta order, dock inte här i Livadija. För ett par år sedan helgonförklarades välförtjänt tsarfamiljen av den ryska ortodoxa kyrkan.

Nikolajs far, den gigantiske och urstarke brumbjörnen Alexander III, avled just här i Livadija 1894. Varken han eller sonen Nikolaj, till vilken Alexander överlämnade sitt vacklande rike, uppnådde 50 års ålder.

Tommy Hansson

Livadijapalatset sett från en av gångvägarna med några av de många salustånden till höger. (Foto: Tommy Hansson)

Östtyskt mordkommandos dåd i Stockholm avskrevs som "olycka"

av C G Holm

Den 19 november 1984 försvann TV-journalisten Cats Falk och hennes väninna Lena Gräns. De hade besökt restaurangen Örn's Hörn på Söder i Stockholm och där försvann spåren efter dem. De lämnade restaurangen vid 21.30-tiden i Cats vita Renault.

Bilen hittades mer än sex månader senare i Hammarbyhamnen. Med kvinnorna i. Det var en knarkare som hade sett vad som hände när han i hamnområdet injicerade narkotika, som långt senare berättade för polisen var händelsen inträffat. Dykare hittade bilen djupt nersjunken i dyn.

Cats arbetade på Rappports redaktion och hon var "något stort på spåren". Det handlade om en halvårslång kartläggning i spåren av Aseas skumma affärer med Sovjetunionen. Högteknologiska datorer som inte fick säljas till Sovjetunionen smugglades via Sverige, något som kunnat få mycket negativa konsekvenser för Sveriges möjligheter att själv köpa högteknologiprodukter från USA. De amerikanska myndigheterna kontrollerade noggrant vart strategiska varor fick säljas och bara företag i pålitliga länder (där vidareexport utan tillstånd inte kunde befaras) fick köpa de mest avancerade produkterna. Sverige hade toppklassad status i denna förteckning över godkända länder, faktiskt bättre klassning än flera NATO-länder.

Men det fanns flera personer som försökte göra pengar på smuggling av känsliga komponenter till Sovjet. En del avslöjades (Contra hade en artikel om Datasaab i nr 2 1985). Vad Cats kommit på handlade dock om en utlöpare av den så kallade "container-affären", som berörde Asea och smuggling av datorer från Sydafrika via Helsingborg (!). Polisen ingrep i slutet av 1983 och början av 1984 och grep flera misstänkta som åtalades för grov varusmuggling. Huvudmannen, Sven-Olof Håkansson, fälldes dock formellt för skattefusk och dömdes till fyra års fängelse, varefter han fick åtalseftergift

för varusmugglingen, som ansågs vara en del av skattefusket.

Polisen undersökte naturligtvis vad som fanns kvar i Cats Falks bostad och på hennes arbete på TV. Det framgick att hon kommit krutsmuggling från Bofors till Iran via Östtyskland på spåren. Men det fanns inga bevis för att detta hade något samband med kvinnornas död. Polisen beslutade så småningom att lägga ner utredningen och avskrivna det hela som en olyckshändelse.

Men det fanns en hel del som talade emot en olyckshändelse. Bägge kvinnorna var fastspända i bilbältena, trots att vännerna visste att åtminstone Cats brukade åka utan bälte. En ruta saknades i bilen (så att den skulle sjunka snabbare) och i bägge kvinnornas lungor hittades en rosafärgad vätska. En knarkare (som naturligtvis inte är särskilt pålitlig som vittne) berättade att han sett två bilar på kajkanten. Att två kvinnor tvingades över från den ena bilen till den andra, varefter bilen knuffades över kajkanten och två män försvann i den andra bilen. Knarkaren tog en överdos och avled innan polisen ordnat ett ordentligt förhör med honom.

Spåren går till Tyskland

19 år senare grips en östtysk underrättelseofficer i Tyskland. Han anklagas för att ha tillhört ett mordkommando som likviderade politiska motståndare och för den östtyska regimen särskilt farliga personer. *Berliner Zeitung* skrev om saken den 25 september i år och kopplade det tyska gripandet till mordet på Cats Falk och Lena Gräns. I den tyska tidningen är det nämligen inget tvivel om att det var fråga om mord. De tyska myndigheterna har haft tillgång till dokument från östtyska säkerhetstjänsten Stasi. Ett mordkommando ska ha smugglats över till Västtyskland nära Trogen bei Hof och sedan via Danmark tagit sig till Stockholm. De ska ha tagit kontakt med kvinnorna på "Örn's Hörn"

och lyckats smuggla ner gift i deras glas. Kvinnorna blev dåliga. Sedan har de kunnat placera dem i bilen och puffa ner den i Hammarbyhamnen.

Den tyske journalisten Andreas Förster menar att den nu gripne tysken – som anklagas för flera liknande attentat – fått order att genomföra dådet för att hindra att information om den svenska krutsmugglingen till Östtyskland avslöjades. Särskilt känsligt var att krutet vidareexporterades till Iran, som då befann sig i krig med Irak.

Frågor om likvidering av obekväma personer förankrades högt upp i hierarkin. Beslut fattades av Kommunistpartiets generalsekreterare (Erich Honecker) eller på nivån alldeles under honom. De som genomförde attentaten – i Tyskland och i åtminstone tre fall utomlands – försågs med utrustning och falska papper av Stasi, underrättelsetjänsten.

Flera år senare avslöjades Bofors krutexport till Östtyskland. Flera personer åtalades, men de flesta blev frikända eftersom åklagaren inte lyckades bevisa att de ansvariga inte trodde att det var fråga om krut till jaktammunition.

Djupdykningar i tyska arkiv kan nu alltså leda till att svenska polisen får återuppta en mordutredning som avskrevs som "olyckshändelse" redan 1985. Preskriptionstiden går ut i november 2009.

I Tyskland sitter redan en man gripen för mord.

Frågan är om denna känsliga sak någonsin kommer att klarläggas. Undersökningarna av Bofors tidigare tvivelaktiga affärer har alltid runnit ut i sanden. Inte ens mutor på hundratals miljoner kronor (när Olof Palme hjälpte Bofors att sälja kanoner för 8 miljarder kronor till Indien) eller krigsmaterielinspektören Carl Algernons död under ett tåg på T-Centralen i Stockholm, några minuter efter ett möte med Boforschefen Claes-Ulrik Winberg, har kunnat klarläggas.

SÄPO skyddade iranskt mordkommando i Sverige

av **Ardavan Khoshnood**

1979 skakades Iran av en revolution. Shahen av Iran lämnade landet för att förhindra ett blodbad, och bara veckor senare tog ayatollah Khomeini makten i Iran och bildade den Islamiska republiken. Hundratusentals iranier avrättades och miljontals iranier gick i exil. De flesta som flydde var politiska aktivister och de kom att fortsätta sin kamp utomlands mot Khomeinis tyranni. Den Islamiska republiken såg dem som en nagel i ögat och därför så inrättade man särskilda mordkommandon som skulle bege sig utomlands och lönmörda de oppositionella för att tysta den internationella kritiken.

Det första terrorattentatet ägde rum i Frankrike 1979, och det sista ägde rum i samma land 1996. Under tiden däremellan, så har den Islamiska republikens olika mordkommandon lönmördat över 60 iranska oppositionella förutom ett tiotal andra som bara råkade befinna sig på fel plats vid fel tillfälle. 1994 så utförde man även ett bombattentat mot ett judiskt center i Argentina, som ledde till att 85 människor förlorade livet.

Det som var så anmärkningsvärt med alla terrordåden var med vilken lätthet de statsfinansierade lönnmördarna kunde förflytta sig mellan länderna utan att något lands poliskår lyckades arresteras dem. En gång i 1990-talets början så arresterades en lönnmördare av den franska polisen, och när den Islamiska republiken begärde en utlämning, så vägrade Frankrike att tillmötesgå kraven. Detta ledde till en rad terrorattacker på fransk mark, och till slut så gav Frankrike vika för trycket och utlämnade fången. Detta var ett stort bakslag för demokratin och en stor seger för terrorns strateger.

Den Islamiska republikens mordkommandon har även varit aktiva i Sverige. Sedan 1979, så har flera iranska oppositionella dödat eller skadat under mystiska omständigheter på svensk mark. Detta har självklart spridit skräck

bland de oppositionella grupperna, men man har aldrig gett upp. Man har litat på det svenska systemet och man har känt sig trygg i ett samhälle som sade sig vara för solidaritet och medmänsklighet. Men även här finns det en baksida.

För drygt ett år sedan, så visade SvT en dokumentär gjord av Oskar Hedin om den Islamiska Republikens mordkommandon under 1990-talet i Sverige. Den visade hur SÄPO skyddade de iranska lönnmördarna, något som självklart kom att sända chockvågor genom hela den iranska oppositionen här i Sverige. Den 30 september i år så kunde vi i *Uppdrag granskning* se ännu en dokumentär av Oskar Hedin, som visade hur SÄPO försvårade polisutredningen som granskade mordet på den iranske aktivisten Karim Mohammadzadeh, som blev mördad den 1 april 1990.

Samtidigt visade dokumentären hur SÄPO skyddade den iranske underrättelseofficern "Reza Taslimi", som enligt vad allt tyder på, var mannen som planerade och kanske även utförde mordet på

Reza Shah Pahlavi, Irans härskare till 1979. Efter shahens avsättning har det politiska förtrycket hårdnat.

Karim Mohammadzadeh.

Den nya dokumentären, som har namnet *I nationens intresse*, visar klart och tydligt hur rädd SÄPO och den svenska regeringen var och är för den Islamiska republiken och dess hantlangare. Kanske är man rädd att den franska situationen ska upprepas i Sverige? Men man måste också fråga sig: när blev rädsla en accepterad ursäkt för att göra den svenska regeringen till terroristernas marionett? Detta innebär att man i Sverige – där det ofta brukar talas så vackert om "demokrati" och "solidaritet" – har valt att offra de iranska oppositionella grupperna, för att istället kunna köpa sig frid och ro av den Islamiska republikens terrorapparat.

SÄPO är helt uppenbart en inkompetent organisation – det visar ju inte minst mordet på Anna Lindh – och på grund av en blandning av rädsla och omänsklighet så har SÄPO låtit morderna och förföljelserna av iranska aktivister få pågå ostörda och ostraffade i flera år.

Om detta måste vi berätta. Vi måste berätta att SÄPO skyddar statsfinansierade iranska terrorister, som kan komma och gå som de vill i vårt öppna och demokratiska samhälle och lönmörda vem som än sticker upp huvudet och protesterar mot den Islamiska republikens förtryck och terror. Vi måste berätta att iranska flyktingar varken är säkra i sitt eget land, eller i det "demokratiska" och "solidariska" Sverige. Vi måste berätta att den svenska regeringen i praktiken fungerar som den Islamiska republikens marionett. Om detta måste vi tala och om detta kommer vi också att tala.

Under tiden får vi bara hoppas att SÄPO och den svenska regeringen tinar upp ur sin skräck och låter handling följa på orden. Det är hög tid.

*Ardavan Khoshnood
Ordförande för ungdomsgruppen i
"Rastakhiz Iran" – Det Kejsrerliga Irans
Beskyddare*

BOK-NYTT

Politikens meningslöshet

Statsvetaren Tommy Möller har skrivit en bok om "Politikens meningslöshet – om misstro, cynism och utanförskap". Till grund för boken ligger ett stort antal intervjuer. I diskussionen om det sjunkande förtroendet för politikerna är uttrycket politikerförakt ofta förekommande. Författaren menar, att det uttrycket är alltför grovt och missvisande, varför han använder sig av det mer heltäckande begreppet misstro.

Vad som hänt är, att efter sextitalet har tilltron till politiker och politiska institutioner sjunkit oavbrutet.

Forskningen visar också, att det finns en koppling mellan icke-röstning och politikermis-

stro. Valdeltagandet har, efter att ha legat över 90 procent, sjunkit till drygt 80 procent. En del forskare menar, att det minskande valdeltagandet har sin grund i att allt färre upplever det som en demokratisk dygd att rösta.

I boken ges exempel på olika typer av misstro, däribland skepsis och cynism. Det talas också om politisk apati som en form av misstro. Vad som förenar alla former av misstro är känslan av meningslöshet. Bland upplevelserna av politikens meningslöshet synes känslan av vanmakt ha en framträdande plats. Upplevelsen av att det saknas påverkansmöjligheter är i hög grad förekommande bland dagens medborgare. Bokens författare nämner inte EU, men det är givet, att denna överstatliga organisation har stor del i den utbredda känslan av politisk vanmakt. Demokratins sätt allmer ur spel i takt med att EUs

makt och befogenheter ökar. Här kan man verkligen tala om "demokrati i förändring", som är benämningen på det forskningsprogram inom vars ram denna bok har tillkommit.

Andra exempel på hur politikens meningslöshet upplevs är, att politiken handlar om

intressanta frågor, som inte berör den egna vardagen, och att det föreligger brist på alternativ i partihänseende. Genom att partierna ligger nära varandra blir de ideologiska skillnaderna inte särskilt uppenbara.

Till detta kan fogas följande analys av Sören Holmberg: "Den politiska misstron ökar därför att allt fler väljare är missnöjda med den politik som deras egna partier står för och därför att de inte upplever sig ha några andra alternativ att gå till".

David Stavenheim

Tommy Möller: *Politikens meningslöshet – om misstro, cynism och utanförskap*. ISBN 91-47-06126-X. Libers förlag.

CONTRA

5 1978...

Contra nummer 5 1978 hade två artiklar som skulle ha kunnat passa i Contra idag – den ena om sjukvårdens kris som en följd av den socialiserade näringen och den andra om utvecklingen i Afghanistan – som när artikeln skrevs just hade tagits över av kommunisterna. Bägge ämnena är högaktuella än idag. Sjukvårdskrisen handlade då mycket om hur de sista resterna av privat företagsamhet höll på att rensas ut. Privatpraktiserande läkare och privata vårdhem försvann, kombinerat

med allt längre köer. Vi har fått några decenniers respit genom att de privata alternativen återigen kommit in i sjukvården.

Contra innehöll också en intervju med den legendariske Nobelpristagaren i ekonomi Friedrich Hayek. Han gav sin syn på marknadens funktion i teori och praktik. Han talade också om de enorma välfärdsvinster som mänskligheten gjort i och med kapitalismens genombrott under 1800-talet.

På omslaget fanns en antikommunistisk kambodjansk gerillagrupp. Idag har kommunismen ett högst begränsat inflytande i Kambodja, även om man tyvärr inte har gjort upp rättsligt med de kommunistiska förbrytare som 1978 styrde Kambodja. En annan bild visade två diktatorer som hyllade sina länders fanor: Fidel Castro på statsbesök i Chile tillsammans med Augusto Pinochet (som när bilden togs inte var diktator utan bara arméchef); Fidel Castro var dock diktator då som nu.

...för tjugofem år sedan